

Ålands omsorgsförbund k.f.

BUDGET 2018

Ekonomiplan 2019 - 2020

FFGE 29.11.2017

1. VERKSAMHETSIDÉ FÖR ÅLANDS OMSORGSFÖRBUND K. F.	3
1.1. Grunden för verksamheten.....	3
1.2. Verksamhetsformer	3
1.3. Kommunalförbundets organ för beslutsfattande	3
1.4. Organisationen av individuella klientärenden	4
1.5. Omsorgsdirektörens budgetöversikt	4
1.5.1. Aktuellt för år 2018.....	5
1.5.2. Aktuellt för 2019 - 2020.....	7
1.6. Personal.....	7
1.6.1. Aktuellt läge.....	9
1.6.2. Nyheter och satsningar år 2018	9
2. OMSORGSFÖRBUNDETS VERKSAMHET	12
2.1. Förvaltning.....	12
2.1.1. Förtroendevalda.....	12
2.1.2. Allmän och ekonomiförvaltning	14
2.1.3. Fastighetsförvaltning	15
2.1.4. Socialförvaltning/Omsorgsbyrå	17
2.1.5. Personal- och arbetarskyddsorgan	19
2.2. Daglig verksamhet	20
2.2.1. Beskrivning	20
2.2.2. Förändringar.....	21
2.3. Boendeservice	25
2.3.1. Gruppboende	25
2.3.1.1. Beskrivning	25
2.3.1.2. Stödbehovsbedömningar.....	26
2.3.2. Korttidshem	29
2.3.2.1 Beskrivning	29
2.3.2.2. Förändringar	29
2.3.3. Boendestöd	32
2.3.3.1. Beskrivning	32
2.3.3.2. Förändringar	33
2.4. Specialfritidshemsverksamhet	35
2.4.1. Beskrivning	35
2.4.2. Förändringar.....	35
2.5. Förmedlade tjänster	37
3. EKONOMISK ÖVERSIKT	39
3.1. Budgeterade kommunandelar 2018	39
3.2. Resultaträkning.....	41
3.3. Finansieringsdel	42
3.4. Planperioden 2018 – 2020.....	43
3.5. Investeringsdel.....	45

Bilaga 1. Kostnadsutveckling under 10 år för medelklient.....	46
Bilaga 2. Förteckning över ordinarie personal	47
Bilaga 3. Kostnader för specialomsorgservice – jämförelse med omgivande regioner	48
Bilaga 4. Förtydliganden till budget 2018, dagliga verksamheten.....	49
Bilaga 5. Förtydliganden till budget 2018, gruppboende.....	57
Bilaga 6. Förtydliganden till budget 2018, korttidshem	66
Bilaga 7. Förtydliganden till budget 2018, boendestöd	67
Bilaga 8. Förtydliganden till budget 2018, specialfritidshem.....	68
Bilaga 9. Fristående daglig verksamhet i Hammarland	69
Bilaga 10. Reviderat system för stödbehovsbedömningar	70

1. VERKSAMHETSIDÉ FÖR ÅLANDS OMSORGSFÖRBUND K. F.

1.1. Grunden för verksamheten

Specialomsorgen i landskapet Åland regleras av Landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (ÅFS 48/78). Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (381/2016) är från 10.06.2016 i kraft även på Åland gällande begränsade åtgärder där landskapet inte har egen lagstiftningsbehörighet, den resterande blankett lagdelen väntas från presidenten att träda ikraft 1.12.2017 (kommer till lagtinget hösten 2017).

Åland utgör ett särskilt specialomsorgsdistrikt vilket förvaltas av kommunalförbundet, Ålands omsorgsförbund k.f. (ÅOF), med samtliga åländska kommuner som medlemmar. Enligt det reviderade grundavtalet från 1.1.2013 har Ålands omsorgsförbund k. f. till uppgift att ordna lagstadgade specialomsorger om utvecklingsstörda för medlemskommunerna. Kommunalförbundet kan även ha hand om annan verksamhet innefattad i specialomsorgen genom särskilt avtal och särskild ekonomisk överenskommelse med deltagande kommuner. Sådan annan verksamhet som förbundet ännu vårterminen 2018 planera att ha hand om är specialfritidshemsservicen, som ges på barnomsorgslagens grunder. Gällande önskemål om fortsatt huvudmannaskap för specialfritidshemsservicen även höstterminen 2018 fattar förbundsfullmäktige beslut 29.11.2017. Därtill förekommer boendeservice för förvärvat handikapp.

1.2. Verksamhetsformer

Utgående från personliga ansökningar om service hos hemkommunerna, har kommunerna hos ÅOF sökt den individuella specialomsorgen, som de godkänt för var och en att produceras via omsorgsförbundet. Ingen specialomsorg tilldelas utan handläggning via hemkommunens socialförvaltning.

Verksamhetsformer som förbundet erbjuder är följande serviceformer:

- omsorgsbyråservice; rådgivning, information, pedagogisk handledning och sociala utredningar
- daglig verksamhet
- gruppboendeservice
- avlastning i form av korttidsboende
- boendestöd (tidigare benämnt lägenhetsboende)
- specialfritidshem (enl. barnomsorgslagen)
- förmedlade tjänster, köp av specialomsorg producerad av andra huvudmän i landskapet och utanför Åland i riket och i Sverige.

1.3. Kommunalförbundets organ för beslutsfattande

- Förtroendemannaledningen

Förbundsfullmäktige, med en ledamot per kommun och en röst per varje påbörjat femhundredal invånare i kommunen vid årets början. Var och en har en personlig suppleant. Mandatperioden följer kommunalvalsintervallen. Pågående mandatperiod går ut våren 2020.

Förbundsstyrelsen, har för närvarande 7 medlemmar, vilka utses av förbundsfullmäktige för en två års period. Var och en har personlig suppleant. Pågående mandatperiod går ut våren 2018.

1.4. Organisationen av individuella klientärenden

De individuella besluten om specialomsorger, såsom antagande av omsorgsprogram, fattas av den i specialomsorgslagen förutsatta ledargruppen för specialomsorger i vilken omsorgsdirektören är ordförande och servicechefen föredragande. Medlemmar är därtill en sakkunnig läkare från ÅHS och metod- och kvalitetschefen. Ärenden till ledargruppen bereds under servicechefens ledning av förbundets klientoperativa ledningsgrupp (§ 5 förvaltningsstadga för Ålands omsorgsförbund k.f./FFGE 27.4.2017). Ledargruppen sammanträder ca en gång i månaden.

1.5. Omsorgsdirektörens budgetöversikt

- a. Inom planperioden utkristalliseras, enligt gällande KST-lag, någon form av ändrad struktur för organiserandet av socialvården på Åland, som kommer att träda ikraft under år 2020, i enlighet med LL om en kommunalt samordnad socialtjänst (2016:2). Därmed förändras huvudmannaskapet samtidigt som någon form av strukturförändring kommer att inledas under planperioden. För närvarande finns, på kommunernas begäran, i omsorgsförbundets regi en arbetsgrupp tillsatt att utreda förutsättningarna för en kommunalt samordnad socialtjänst (KST) i form av ett kommunalförbund från 1.1.2020, i enlighet med gällande KST-lagstiftning. För ändamålet har i förbundets budget för år 2018 upptagits ett anslag om 20 000 €. Därutöver förväntas landkapsregeringen delta i finansieringen av uppdraget med omorganiseringen, i enlighet med KST-lagen.
- b. Revideringen av handikappservicelagstiftningen har på rikshåll stannat igen. Denna gång främst med hänvisning till den där aktuella SOTE-lagstiftningen, gällande indelningen av landet i helt nya socialserviceregioner på en ny landskapsnivå inför 2020. Lagförslaget benämnt *Lag om särskild service med anledning av funktionshinder* kvarstår och förväntas även antas i liknande form på Åland.
- c. Arbetsmässigt sker under det kommande året en fördjupning av implementeringen av den nya Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (381/2016), med bestämmelser som fokuserar på metodik och därmed pedagogiska insatser för en minskning av användningen av begränsningsåtgärder.

Lagstiftningsåtgärderna vidtogs för att uppfylla kraven i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- d. Redan för år 2018 kommer kommunalförbundet att omfattas av ett nytt landskapsandelssystem. Därmed upphör den särskilda landskapsandelen för specialomsorger 2018. Det tidigare begreppet *förmedlade tjänster* för extern specialomsorg kommer närmast att motsvara begreppet *köp av specialomsorgstjänster* hos externa aktörer för dessa personer och deras individuella behov, som hittills inte varit möjliga att erbjuda inom förbundets egna enheter.
- e. Budgetens bindningsnivåer följer gällande förvaltningsstadga för förbundet från 27.4.2017. Enligt § 13 i denna inrättar förbundsfullmäktige tjänster, medan arbetstagare anställs inom ramen för beviljade medel.
- f. För att kunna erbjuda daglig verksamhet utifrån vars och ens dagsform för klienter bosatta på Åkersvängen behövs en fristående lokal på promenadavstånd från boendet, vilket kan avsluta nuvarande skjutsar från Åkersvängen via Mariehamn till Godby.

1.5.1. Aktuellt för år 2018

Totalt verkar inom omsorgsförbundet 20 servicepunkter år 2018 lokaliserade till Finström, Hammarland och Mariehamn.

- a. Boendekön har under 2016 kommit fast behoven och fasats ut i och med ibrukttagandet av flera nya boendeenheter; Södragatan (12 platser), Köpmansgatan (8 platser) och Maskrosen (10 platser). I och med att boendeenheten Havsgatan, med 6 platser i Mariehamn, tillkom 2015 har boendeenheten Smedjevärd i Lemland, med fem platser, varit överflödigt och hyrs sedan 1.8.2016 ut till Lemlands kommun för barnomsorgsändamål, fram till 31.12.2017. Från och med sommaren 2018 beräknas samtliga resterande, totalt 79 tillgängliga boendeplatserna, vara i bruk. Per augusti 2017 finns tre lediga ströplatser utanför Mariehamn.
- b. De nya utmaningarna i klienthänseende är de personer som har en mångfacetterad problematik; dubbeldiagnoser, eller är i behov av socialpsykiatriska insatser i kombination med specialomsorgsinsatser samt parallella insatser från barnskyddet och missbrukarvården. Dessa personer väntar idag på såväl daglig verksamhets- som boendelösningar, med stor marginaliseringsrisk under väntetiden. Klienter inom boendeservicen med somatiska diagnoser är i behov av hemsjukvårdsinsatser i större utsträckning än vad som tilldelas idag.
- c. Volymerna i daglig verksamhet ökar ännu något 2018, med anledning av att unga avslutar yrkesträningsprogrammet och grundskolgångna inte antagits till yrkesträningsprogrammet i den mån de sökt plats där. Ett mera flexibelt utbud av gymnasiekurser är på kommande, så att de rådande behoven förhoppningsvis kan uppfyllas inom ekonomiplanepreioden. Hösten 2017 har en arbetsgrupp via landskapsregeringen, med representation från ÅOF, i uppdrag att utarbeta kursplan för en kompletterande kurs på gymnasialnivå.
- d. Dagliga verksamhetens lokaler Kometen och Sputnik, totalt 365 m², med en månadshyra om 4 475,24 €, på Askuddsvägen 28 har ett 10-årigt hyreskontrakt som går ut 31.5.2018. Dessa ytor är ytterst olämpliga eftersom en stor del utgör källarvåning som inte kan utnyttjas av klienterna. Därmed föreslås detta kontrakt sägas upp till 1.6.2018, så att de ersättande lokalerna, med gamla naturbruksskolan i Jomala om 208 m² samt f.d. banklokalen i Kattby om 133 m², totalt 341 m² (till en på årsbasis lägre hyra), som beskrivs närmare i avsnitt 2.2.1, kan tas i bruk i god tid före befintligt kontrakt löper ut.
- e. Sedan 15.8.2016 verkar Specialfritidshems- och korttidshemverksamheten i gemensamma lokaler vid Svedgränd 1, som en följd av att underlaget för avlastningen blivit minimalt och att en betydande del av eleverna på specialfritidshemmet även anlitar korttidshemmet. Huruvida specialfritidshemsverksamheten, liksom övrig fritidshemsverksamhet, under planperioden kommer att övergå till bildningssektorn och träningsundervisningens huvudman, är fortfarande oklart. Detta budgetförslag följer kommunernas samlade önskemål om att huvudmannskapet överförs till bildningsverksamheten från 1.1.2019, så att verksamheten fysiskt finns i anslutning till träningsundervisningen och att den befintliga fritidshemspersonalen överförs till denna nya huvudman, med bibehållna löneförmåner.
- f. Inför budgetåret 2017 baserades gruppboendeservicens dygnspris och dagliga verksamhetens dagspris på stödbehovsbedömningar. Under våren och sommaren 2017 har systemet utvärderats en första gång. På det stora hela har det fallit väl ut och underlättat diskussioner om personaltäthet såväl på organisations- som enhetsnivå. Trots att omsorgsförbundet, när systemet för stödbehovsbedömningar skapades, försökte flytta visst fokus från grundvård till sociala och ADL-färdigheter, jämfört med den s.k. Stockholmsmodellen, har det visat sig att ytterligare en justering i den riktningen behövs. I föreliggande budgetförslag är materialet baserat på de kända klientförhållandena per augusti 2017. Till den del personvisa ändringar

förekommer efter det kan budgetförslaget inte göras om att gälla i realtid. Dock känner varje enskild kommuns socialservicehandläggare till de personvisa förändringar som oförutsett kan ha inträffat.

En annan förändring är att de antal personaltimmar som en klient inom en kategori tilldelas i år inte är baserat på en schablon, utan på de faktiska antal timmar en snittklient inom den kategorin behöver. Samtidigt har spannen för hur många personaltimmar som ingår i varje kategori förändrats, så att spannen är lika stora. I boende innebär det att spannet inom varje kategori är 14 timmar och i dagverksamheten sex timmar.

Följderna av dessa tre förändringar är att vissa klienter har fått ett ökat stödbehov och andra ett minskat. Vissa klienter har hamnat i en annan kategori. Dessutom har kategoripriserna förändrats. Summan av de totala antalet personaltimmar som behövs inom både boende och dagverksamhet, och därmed också den totala kommunandelen för de båda verksamhetsformerna, har dock inte förändrats på grund av dessa revideringar.

- g. Personalens friskvård föreslås bibehållas vid EUR 150,- per person och år.
- h. För personal (ca 25 st.) utanför periodarbetsystemet Titania pågår, under 2018, i enlighet med styrelsens beslut, ett provår med flextid i enlighet med AKTA Bilaga 15.
- i. För år 2018 har i föreliggande budgetförslag beaktats en höjning av levnadskostnadsindex med 0,5. Under år 2018 kommer arbetsvärderingsarbete att ske inom ÅOF.
- j. Upphandlingar för 2018

Lunchen för daglig verksamhet upphandlas under året begränsat, till den del som inte enheterna går in för att på plats tillreda luncherna. Alternativet med köp av luncher från förläggningsskommunerna Finström och Mariehamn, via något av deras lunchkök, prövas för några enheter under 2018.

- k. Investeringar 2018

Utöver löpande fastighetsunderhåll av förbundets fastigheter via driftsbudgeten kommer under året att behövas fastighetsbättringar till en kostnad om EUR 205 000,-, i enlighet med investeringsbehovet, baserat på den fastighetsunderhållsinventering som gjorts vårvintern 2017. För detta ändamål behöver ett nytt lån upptas, eftersom förbundet enligt nuvarande grundavtal inte kan deponera eventuellt överskott i bokslut för kommande investeringar, på samma sätt som primärkommunerna förfar. Se punkt 3.4.

Ett dataprogram, för arkivering, register- och möteshantering köps i avsikt att underlätta uppfyllandet av EU:s dataskyddsförordning som ska tillämpas från 25.5.2018. För detta ändamål finns EUR 20 000,- med budgeterat.

Fastigheten Smedjegränd i Lemland planeras bjudas ut till försäljning i början av 2018, varvid lånet för det huset kan betalas bort, enligt den fastighetsvärdering som gjorts 2017.

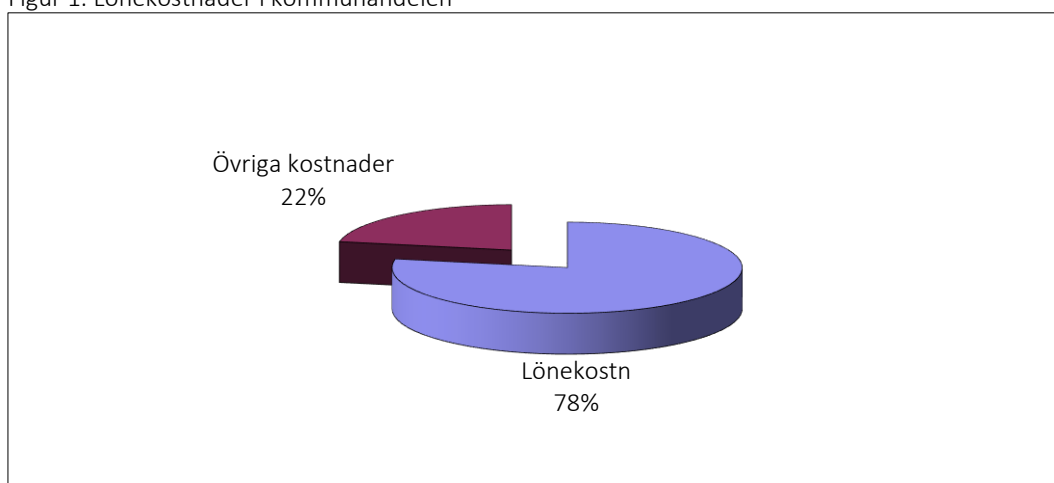
1.5.2. Aktuellt för 2019 - 2020

- a. Från och med 1.1.2019 beräknas i ekonomiplanen att bildningssektorn blir huvudman för specialfritidshemsverksamheten, i likhet med övrig fritidshemsverksamhet i landskapet, se punkt 1.5.1. d.
- b. Inom år 2018 behöver såväl grundavtal som förvaltningsstadga gällande förbundets verksamhet uppdateras i enlighet med de omgivande strukturförändringar som kommer att träda ikraft år 2020. Förvaltningsmässigt har omsorgsförbundets tidigare tillfälliga ledningsgruppsstruktur permanentats från och med 1.6.2017 och torde tillämpas tills utfallet av ny huvudman klarnat.
- c. Fastighetsunderhållet fortsätter under 2019 och 2020 att verkställas i enlighet med uppgjorda fastighetsunderhållsplanen.
- d. Implementeringen av kommande KST-struktur i någon form kommer att präglade 2019 års budget med förverkligandet till år 2020.

1.6. Personal

Specialomsorgsverksamheten är mycket personalintensiv, där 78 % av kommunandelarna utgör lönekostnader.

Figur 1. Lönekostnader i kommunandelen

Jmf budget 2017: Lönekostnadernas andel	78 %
bokslut 2016: "	" 76 %
bokslut 2015: "	" 77 %
bokslut 2014: "	" 78 %

Tabell 1. Prognos förändringar personal budget 2018

Ökning/minskning	Enhet
Allmän-och ekonomiförvaltning	
0,25 +	Koordinerande chef
Fastighetsservice	
1,00-	Fastighetsskötare
Socialförvaltning/Omsorgsbyrå	
0,20 +	Servicechef
Daglig verksamhet	
1,00 +	Chaufför/handledare
0,25 -	Butik Unik, vårdare/handledare
0,97 +	Hildas Hus, vårdare/handledare
2,5 +	Kattby, ny dagverksamhet, vårdare/handledare
0,5 -	Kometen, vårdare/handledare
2,00 -	Lunden, vårdare/handledare
0,30 +	Utegruppen, vårdare/handledare
2,02+	
Boendeservice	
0,35 -	Havsgatan, vårdare
1,00 +	Maskrosen, vårdare
0,5 -	Svedgränd, vårdare
1,3 +	Åkersvängen, vårdare
1,45+	
Korttidsboende	
1,05-	Solkulla, vårdare
Specialfritidshem	
0,15 +	Galaxen, föreståndare
1,17+	Galaxen, assistent
3,19 + årsverken totalt	

1.6.1. Aktuellt läge

Specialomsorgen har i dagsläget 154 personer anställda i tillsvidare arbets- eller tjänsteförhållande. Personalens volym vid boendeserviceenheterna regleras enligt utfallet av de under år 2016 utförda stödbehovsbedömningarna, kompletterat med ett fåtal nya klienter och uppdaterade bedömningar, vilket innebär att personaltätheten inom förbundet baserar sig på klienternas behov av stöd.

Personal som de facto behövs är större än så då arbetsschemat behöver täckas vid ordinarie personals frånvaro såsom semestrar, arbets-, familje- och sjukledigheter. Flexibilitet krävs av personalen som tidvis är tvungna att arbeta mertid och justera scheman för att säkerställa bemanning de tider klienterna behöver personal.

Dessa krav samt arbetets karaktär med bl.a. ensamarbete innebär påfrestningar vilket kan resultera i ökade sjukskrivningar. Sjukledigheterna består av såväl korta som långa sjukskrivningsepisoder där de långa sjukskrivningsepisoderna i stor utsträckning fortsättningsvis är sjukskrivningar p.g.a. olika personliga omständigheter, utmattning, depression eller andra psykiska tillstånd.

En utmaning i förbundets verksamhet med många geografiskt separata verksamhetspunkter är att säkerställa tydlig, enhetlig information och likabehandling för förbundets anställda. En viktig del i att förbättra informationsflödet är införandet av ett utvecklat intranät med bl.a. aktuell information i personalstödsfrågor, vilket personalenheten under sommaren 2017 prioriterat att arbeta med.

Flexitid är 1.11.2017 införd på prov ett år för de 22 tjänstemän och anställda i arbetsavtalsförhållande som inte arbetar i direkt klientarbete. Avsikten har varit att införa flexibel arbetstid för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön genom att förbättra möjligheten att kombinera arbets- och privatliv.

Förbundet tar i betydande omfattning emot LIA (lära i arbetslivet) -praktikanter från utbildningsanordnare både på Åland och i riket.

1.6.2. Nyheter och satsningar år 2018

Personalvolymen sammantaget för daglig verksamhet och boendeservice kommer totalt sett att öka, eftersom personalbehovet står i proportion till klienternas behov av stöd och samtliga klienter nu är bedömda. Ökningen innebär totalt sett 3,19 helårsverk jämfört med budgeten år 2017 fördelat på förbundets 20 olika verksamhetsenheter. 1,32 helårsverk hänförs till bemanning vid specialfritidshemmet Galaxen hela år 2018 där antalet klienter ökat med 25 % jämfört med år 2017. För att öka tryggheten för både klienter och personal finns i den ökade dimensioneringen utrymme för utökning till två nattpersonal på Åkersvängen och på Maskrosen, under förutsättning att Maskrosens samtliga platser blir fullbelagda. Såväl Åkersvängen som Maskrosen har under senaste år haft höga sjukskrivningstal, relaterade till stress och psykisk påfrestning. På Åkersvängen bor 13 klienter, vilket med specialomsorgsmått mätt är en mycket stor enhet. Av den anledningen har enheten redan under dryga två år varit uppdelad i två grupper. Många av klienterna har dessutom behov av stöd under natten och fler av dessa drabbas av epilepsianfall. På Maskrosen kommer samma uppdelning i två enheter behöva göras när samtliga platser är belagda. Här bor 10 klienter när alla platser är belagda och situationen liknar den på Åkersvängen, med den skillnaden att här är sannolikheten för utåtagerande även nattetid i kombination med t ex epilepsianfall större än på Åkersvängen, där det är grundvårdsbehovet som är större. Viktigt är att personalvolymen är väl dimensionerad i förhållande till arbetsmängden på respektive enhet för att de anställda ska beredas bästa möjliga kvalitet god vård. Genom att personalen inte överbelastas ökar möjligheten att de anställda faktiskt får en bra arbetssituation och inte riskerar långtidssjukskrivningar p.g.a. utmattning och stress.

Förutom en väl dimensionerad personaltilldelning behöver satsningar göras 2018 för att fortsätta med förbättringsarbetet för personalens välmående och psykosociala hälsa i arbetet. Förbundets högt

uppsatta mål i budget 2017, att minska andelen planerad arbetstid som utgörs av sjukfrånvaro från 11,5 % till 7 % har inte infriats under det första halvåret 2017. Sjukfrånvaron uppgick enligt bokslutet 2016 till 3 730 sjukdagar med 138,23 helårsverk, vilket motsvarar en sjukfrånvaro per helårsverk om 12,24 % eller 25,4 dagar sjukfrånvaro per anställd. Första halvåret 2016 uppgick antalet sjukfrånvarodagar till totalt 1 829 medan antalet sjukfrånvarodagar första halvåret 2017 uppgick till 2 317. Befintliga åtgärder har därmed inte varit tillräckliga för att komma till rätta med den höga sjukfrånvaron.

Åtta av totalt tio boendeenheter planeras fortsätta med vilande vak fem timmar per natt även år 2018.

En förbättrad arbetsmiljö är ett långsiktigt projekt som behöver genomtänkta och kraftfulla satsningar och förändringar.

- Medel för **friskvård, företagshälsovård och fortbildning och metodhandledning** i tillräckligt stor omfattning behöver finnas och nyttjas av personalen.

Friskvården föreslås bibehållas på 150,- personal/år för år 2018. Beräknat på en personalstyrka om 154 personer uppgår kostnaden till EUR 23 100,- förutsatt att all personal nyttjar friskvårdsbidraget. Nyttjandegraden för friskvården har varit låg, år 2016 utnyttjade 65 % av personalen sin friskvårdsförmån.

Företagshälsovården bibehålls under 2018 i enlighet med det ingångna avtalet med Cityläkarna 2017-2018 med sjukvård även på allmänläkarnivå. Genom detta förfaringsätt kan personal uppsöka läkare/hälsovårdare i ett tidigare skede av sjukdom och därmed högst sannolikt förkorta sjukfrånvaroepisoderna. Den totala kostnaden för företagshälsovården uppgår till ca EUR 45 000,-, inte medräknat FPA:s ersättning för företagshälsovård om 60 % för lagstadgad företagshälsovård och 50 % för sjukvård på allmänläkarnivå, till ett fastställt maximibelopp per anställd.

Gällande **fortbildning** kommer under 2018 störst fokus fortsättningsvist ligga på att fortbilda personal inom Positive Behaviour Support (PBS). Den största delen av detta kommer att kunna skötas internt. En annan stor pusselbit när det gäller utbildning och fortbildning inom förbundet är alternativ kommunikation. Det är och skall vara en självklar rättighet att kunna och ges möjlighet att förmedla sin vilja, sina känslor och tankar. Det krävs också för att fullt lyckas med implementeringen av PBS, som i mångt och mycket handlar om att säkerställa att klienterna åtnjuter samtliga mänskliga rättigheter. En majoritet av klienterna har behov av alternativ kommunikation och många specifikt av tecken som stöd. Därför kommer förbundet köpa in utbildning i just tecken som stöd. Övrig alternativ kommunikation finns tillräcklig kompetens internt för att fortbilda personalen.

Den största delen av **metodhandledningen** som förekommer inom förbundet sköts internt. I specifika fall köps det som experttjänster, både inom och utom Åland. Ett krav på externa handledare kommer vara att de är väl insatta i PBS och inte handleder på ett sätt som kan anses vara kontraproduktivt eller ge dubbla signaler till personal.

- Ytterligare satsningar behöver göras för att **förbättra förbundets intranät** med en tydlig och lättillgänglig information för personalstöd och övrig information för förbundets anställda. Personaladministrationen kommer under år 2018 att fortsätta prioritera arbetet med att bygga upp förbundets intranät där aktuell och enhetlig information ska finnas tillgänglig för förbundets personal. **Riktlinjer och policys** behöver i en större utsträckning nedtecknas och befästas med personalen. I detta arbete behöver förbundets förståndargrupp och personal- och arbetarskyddsorgan (PAS) involveras.

-
- En satsning görs under år 2018 på att erbjuda kurser i **stresshantering** för förbundets personal i samarbete med företagshälsovården, fem tillfällen per enhet. En uppskattad kostnad för detta är c. EUR 8 000,-, varav 60 % är ersättningsbart från FPA inom ramen för lagstadgad företagshälsovård, således en nettokostnad om c. EUR 3 200,-.
 - Omsorgsförbundets **policy om hantering av sjukfrånvaro** och omsorgsförbundets **plan för säkerställande av god psykosocial arbetsmiljö** implementeras och befästs i organisationen genom diskussioner på ledningsgrupp- föreståndar- och personalmöten samt i PAS. En **åtgärdsplan inklusive analys av sjukfrånvaron** inom Ålands omsorgsförbund tas fram av arbetsgrupp som tillsätts av styrelsen.
 - Det system för kvalitetssäkring (Periodic Service Review, <http://www.reinventingquality.org/docs/seppala.pdf>) som förbundet kommer att implementera under 2018 förväntas också ha positiva effekter på personalens mående. I systemet, som i första hand utformas för att säkerställa en god specialomsorg, ingår förutsättningar för att personal alltid ska veta vad, hur, när och av vem något ska göras. Det påverkar således känslan av kontroll och delaktighet till det positiva. I systemet ingår också kontinuerlig och positiv feedback till alla anställda, samtidigt som det underlättar för att skapa en sammanhållning inom personalgruppen. Inte minst finns också en komponent som handlar om att ge personal kompetens och färdigheter för att utföra det som förväntas av dem. Kort sagt finns det i systemet inbyggt komponenter för att öka motivation, kunskap och välmående hos alla anställda.

2. OMSORGSFÖRBUNDETS VERKSAMHET

Enligt nordisk beräkningsgrund har 0,5–1 % av befolkningen funktionshindret utvecklingsstörning, vilket på Åland skulle innebära mellan 146 - 292 personer. Totalt är 150 personer, 0,51 % av befolkningen, beviljade olika former av service inom Ålands omsorgsförbund per 30.8.2017.

2.1. Förvaltning

Förvaltningen består av resultatenheterna förbundsfullmäktige, förbundsstyrelse, revision, allmän- och ekonomiförvaltning, fastighetsservice, socialförvaltning/omsorgsbyrå, samt personal- och arbetarskyddsorgan. Dessa kostnader förutom omsorgsbyråbesöken, fördelas på de olika verksamhetsformerna vid kommundebiteringen.

2.1.1. Förtroendevalda

Verksamhetsområde:

Förbundsfullmäktige fungerar som förbundets högsta beslutande organ och beräknas sammanträda två gånger under år 2018.

Tabell 2. Förbundsfullmäktige

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	3 440	2 450	2 500	2,0%
Övriga kostnader	1 192	850	850	0,0%
Intäkter	0	0	0	
Kostnader	-4 632	-3 300	-3 350	1,5%
Netto	-4 632	-3 300	-3 350	1,5%
Överf. intäkter	4 632	3 300	3 350	1,5%
Netto eft. överf.	0	0	0	

Verksamhetsområde:

Förbundsstyrelsen fungerar som förbundets högsta verkställande organ och beredande organ för fullmäktige, företräder kommunalförbundet och för förbundets talan om inte fullmäktige beslutar annat. Anslaget är beräknat för 11 sammanträden under år 2018 och omfattar även styrelsens representation i form av uppvaktningar vid personalens bemärkelsedagar, pensionering och en årlig personalfest.

Under styrelsens verksamhet finns för 2018 med EUR 20 000,- för en delfinansiering i utredningen av förverkligandet av KST via ÅOF.

Tabell 3. Förbundsstyrelsen

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	9 526	8 450	8 800	4,1%
Övriga kostnader	11 363	11 000	30 000	172,7%
Intäkter	0	0	0	
Kostnader	-20 889	-19 450	-38 800	99,5%
Netto	-20 889	-19 450	-38 800	99,5%
Överf. intäkter	20 889	19 450	38 800	99,5%
Netto eft. överf.	0	0	0	

Verksamhetsområde:

Revision utför granskning av förbundets förvaltning och ekonomi.

Förbundsfullmäktige utser för varje mandatperiod tre revisorer, med personliga ersättare. Numera har förbundet en OFR revisor inom revisorsgruppen.

Tabell 4. Revision

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	3 150	0	0	
Övriga kostnader	5 226	8 100	8 100	0,0%
Intäkter	0	0	0	
Kostnader	-8 376	-8 100	-8 100	0,0%
Netto	-8 376	-8 100	-8 100	0,0%
Överf. intäkter	8 376	8 100	8 100	0,0%
Netto eft. överf.	0	0	0	

2.1.2. Allmän och ekonomiförvaltning

Verksamhetsområde:

Allmän och ekonomiförvaltning inom förbundet. Här ingår ekonomikanslipersonal: kanslist och ekonomi-, personal-, metod- och kvalitetschefens samt koordinerande chefens uppgiftsområden samt omsorgsdirektören. Inför sommaren 2018 övervägs två veckors stängning av omsorgskansliet, för att minska spridningen av semestrar eftersom vikariatillgången varit minimal för förvaltningen.

Mål:

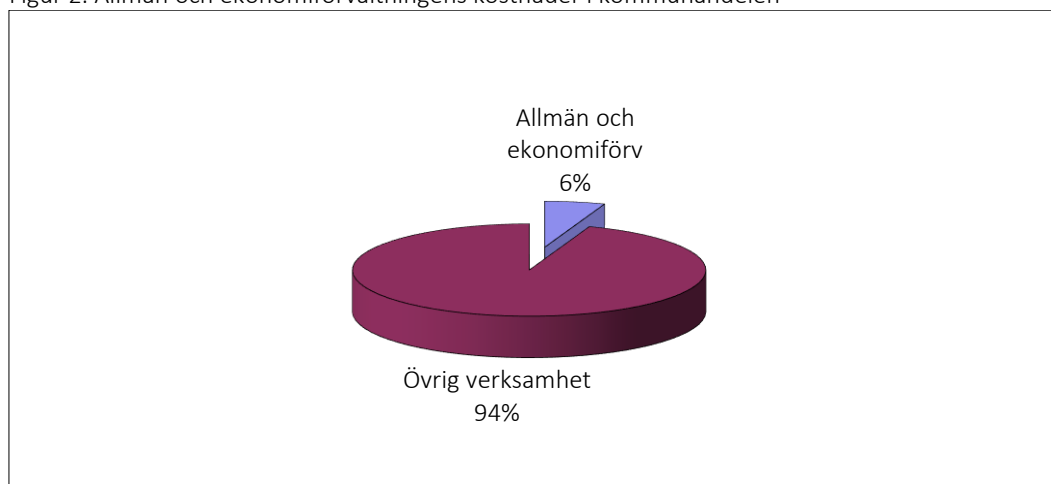
- under år 2018 tas förbundets nya arkivplan i bruk och ett dataprogram köps för detta. Programmet omfattar även register- och möteshantering, vilket även att underlätta uppfyllandet av EU: s dataskyddsförordning som ska tillämpas från 25.5.2018. Budgeterad kostnad 20 000 EUR.
- fortsätta anlita av högskolepraktikant för projekt inom förbundet

Tabell 5. Allmän och ekonomiförvaltning

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	430 853	461 947	500 290	8,3%
Övriga kostnader	60 419	79 500	92 600	16,5%
Intäkter	262	0	0	
Kostnader	-491 272	-541 447	-592 890	9,5%
Netto	-491 010	-541 447	-592 890	9,5%
Adm int. förmedlade	25 957	28 742	31 171	8,5%
Interna hyror	-28 134	-33 395	-30 532	-8,6%
Överf. intäkter	493 187	546 100	592 251	8,5%
Netto eft. överf.	0	0	0	
Antal årsverken	7,74	7,75	8,00	

Ekonomiförvaltningens kostnader fördelas ut på de olika verksamhetsformerna till hälften baserat på antal personal inom verksamhetsformen och till hälften på verksamhetsformens nettokostnader.

Figur 2. Allmän och ekonomiförvaltningens kostnader i kommunandelen

Jmf budget 2017: Allmän och ekonomiförvaltningens andel 5 %

2.1.3. Fastighetsförvaltning

Förbundets fastighetsbestånd beräknas under år 2018 vara:

- **Svedgränd**, som inrymmer gruppboendet Svedgränd och Solkulla korttidshem samt specialfritidshemmet Galaxen i f.d. Enbacken. Byggnadsår 1984 och renoverat år 2003
- **Blåbärsstigen**, byggd 1992 av FAB omsorgen, renoverad 2005
- **Hildas Hus** vid Navigationsskolegränd, daglig verksamhet, med möteslokal i andra våningen, byggt år 2000, delvis renoverad fasad 2007 och helt renoverad fasad 2017
- fastigheten **Kyrkvägen 11** i Godby, med två dagliga verksamhetsenheter; Godby dagcenter och Lunden daglig verksamhet, huset inköpt av Godby Shipping år 2003, för vilket beslut om renovering alternativ försäljning behöver tas under 2018
- boendet **Tistelgränd** i Godby, byggnadsår 2003
- boendet **Åkersvängen** del I i Kattby, byggnadsår 2003, del II byggd år 2011
- boendet **Smedjegränd** i Bengtsböle, Lemland, byggnadsår 2005, huset säljs i början av 2018, så som obehövt för specialomsorgsändamål
- boendet **Maskrosen**, byggnadsår 2016, finns på samma tomt som boendet Tistelgränd i Godby

Verksamhetsområde:

Omsorgsförbundet har fram till november 2017 haft två anställda inom fastighetsförvaltningen, en fastighetsskötare och en lokalvårdare för dagliga verksamhetens lokaler. I och med naturlig avgång gällande fastighetsskötaren föreslås att fastighetsskötartjänster köps för skötsel av de ägda fastigheterna. Ett sådant upplägg skulle garantera ett professionellt utfört arbete, samt att fastighetsunderhållet fortlöper oberoende av semestrar och annan frånvaro.

Förbundets fem bilar finns inom fastighetsunderhållet. I fastighetskostnaderna ingår också förbundets data- och telefonkostnader.

Mål:

- fastighetsunderhållet är beräknat att under år 2018 skötas av utomstående, därmed kan även ett planerat inköp av ny fastighetsskötarbil tas bort. Arrangemanget med köpt fastighetsskötsel beräknas medföra en kostnadsinbesparing på ca 10 000 €/år
- uthyrningen av Smedjegränd upphör
- utveckla fastighetsförvaltningen, genom årlig uppdatering av de enhetsvisa fastighetsunderhållsplanerna

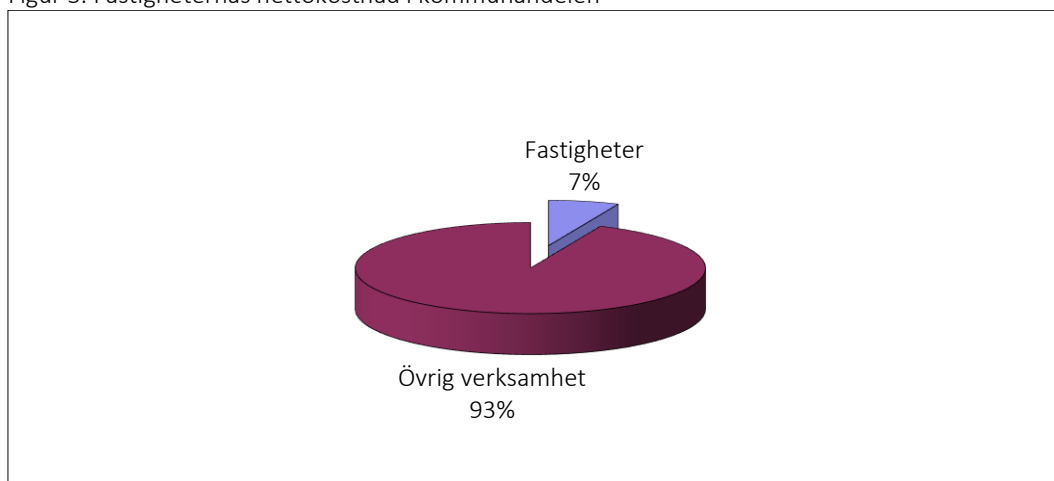
Arrangemanget med köpt fastighetsskötsel beräknas medföra en kostnadsinbesparing på ca 10 000 €/år. Nettokostnadsökningen inom fastighetsförvaltningen beror dels på lägre hyresintäkter och på att värme-, el-, vatten- och renhållningskostnaderna beräknas öka något. De externa hyrorna beräknas stiga tillfälligt under året första fem månader pga överlappande lokaler inom dagverksamheten. Avskrivningarna förväntas öka pga investeringar.

Tabell 6. Fastighetsförvaltning

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	74 807	88 216	38 733	-56,1%
Övriga kostnader	604 274	617 115	678 884	10,0%
Intäkter	195 998	238 200	225 600	-5,3%
Kostnader	-679 081	-705 331	-717 617	1,7%
Avskrivningar	-176 080	-195 600	-208 400	6,5%
Netto	-659 163	-662 731	-700 417	5,7%
Överf. intäkter	659 163	662 731	700 417	5,7%
Netto eft. överf.	0	0	0	
Antal årsverken	1,92	2,00	1,00	

Kostnaderna för fastighetsservice fördelas ut på verksamhetsformerna genom en internhyra som baseras på verksamheternas ytor.

Figur 3. Fastigheternas nettokostnad i kommunandelen

Jmf budget 2017: Fastigheternas andel 6 %

2.1.4. Socialförvaltning/Omsorgsbyrå

Verksamhetsområde:

Servicechefen ansvarar för ledningen och samordningen av verksamheten.

Till verksamhetsområdet hör rådgivning, information, sociala utredningar, externa statistiska rapporter, familjearbete, platstilldelning för klienter och sekreterarskapet för ledargruppens möten samt koordinering av det elektroniska journalsystemet.

Till arbetsuppgifterna hör:

- att utveckla familjearbetet i samarbete med specialpedagog, köptjänstpsykolog, korttidshemmet, metod- och kvalitetschef samt externa samarbetspartners
- att utveckla samarbetet med primärkommunernas socialförvaltningar
- att utveckla samarbetet med skolor och läroanstalter för elever med omsorgsbehov i och utanför landskapet
- att utveckla samarbetet med AMS för klienter med FPA-försörjning

Tabell 7. Socialförvaltningen

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	160 371	199 434	222 610	11,6%
Övriga kostnader	56 837	70 220	38 220	-45,6%
Intäkter	69 145	69 230	67 636	-2,3%
Kostnader	-217 208	-269 654	-260 830	-3,3%
Netto	-148 063	-200 424	-193 194	-3,6%
Interna hyror	-12 753	-7 265	-9 715	33,7%
Överf. intäkter	160 816	207 689	202 909	-2,3%
Netto eft. överf.	0	0	0	
Antal årverken	2,79	3,80	4,00	

Omsorgsbyråservice omfattar enskilda klientinsatser, via den lagstadgade ledargruppen för specialomsorger, vid tilldelning eller byte av platser, socialt stöd och även specialpedagogiska och av psykolog eller sjukskötare ledda individuella insatser.

De specialpedagogiska insatserna strävar till att:

- minska handikappet och öka förmågan till självständighet genom olika former av begåvningsstöd
- öka förmågan till kommunikation med hjälp och stöd av alternativa sätt att kommunicera

Under socialförvaltningen hör, förutom servicechef och två specialpedagoger även förbundets ambulerande sjukskötare samt köptjänst av psykolog.

Förändringar:

- sjukskötarens besök statistikförs och faktureras medlemskommunerna som omsorgsbyråservice
- specialpedagogerna koordinerar inom förbundet implementeringen av tecken som stöd på de enheter där klienterna behöver den formen av kommunikation

Figur 4. Socialförvaltningen nettokostnad i kommunandelen

Jmf budget 2017: Socialförvaltningens andel 1 %

Omsorgsbyråns kostnader beräknas till 25 % av socialförvaltningens totala kostnader. Ett omsorgsbyråbesök kostar i kommundebitering 144,57 €, i bokslutet för år 2016 var priset 147,59 €.

Tabell 8. Budgeterad kommunandel för omsorgsbyrån

	BUDG.KOMMUNANDEL			ANTAL BESÖK		
	2017	2018	ökn/minskn	2017	2018	ökn/minskn
BRÄNDÖ	1 662	0	-1 662	12	0	-12
ECKERÖ	3 877	1 301	-2 576	28	9	-19
FINSTRÖM	4 154	7 226	3 072	30	50	20
FÖGLÖ	1 938	723	-1 215	14	5	-9
GETA	2 492	3 902	1 410	18	27	9
HAMMARLAND	4 846	4 336	-510	35	30	-5
JOMALA	4 569	4 336	-233	33	30	-3
KUMLINGE	1 662	2 168	506	12	15	3
KÖKAR	0	0	0	0	0	0
LEMLAND	1 662	3 613	1 951	12	25	13
LUMPARLAND	831	0	-831	6	0	-6
MARIEHAMN	34 753	32 228	-2 525	251	223	-28
SALTVIK	3 185	2 457	-728	23	17	-6
SOTTUNGA	0	0	0	0	0	0
SUND	831	2 890	2 059	6	20	14
VÅRDÖ	2 769	2 457	-312	20	17	-3
TOTALT	69 231	67 636	-1 595	500	468	-32

2.1.5. Personal- och arbetarskyddsorgan

Verksamhetsområde:

Ett samarbetsorgan för arbetarskydds- och personalfrågor (PAS) utses genom val av arbetstagare och tjänstemän. Organet arbetar enligt arbetarskyddslagen (FFS 2002/738) och L om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare (FFS 2007/449), motsvarande både arbetarskyddskommission och samarbetskommitté. Ett nytt PAS väljs hösten 2017 med mandatperiod 2017 – 2020. Samarbetsorganet sammanträder 8 - 10 gånger per år. Personalchefen är omsorgsförbundets arbetarskyddschef.

Ett anslag om EUR 2 000,- föreslås för PAS disposition. Anslaget används för fortbildning för medlemmarna i detta år 2018 nytillträdna PAS för att PAS ska kunna fullgöra sitt uppdrag på bästa sätt.

Mål:

- utveckla samarbetet mellan arbetstagare/tjänsteinnehavare och arbetsgivare
- arbetarskyddsärenden, speciellt den förebyggande verksamheten prioriteras
- arbetsriskutvärderingar görs vart tredje år (senast utfört 2016)
- tillse att friskvårdsutbudet för förbundets personal utvecklas så att så många som möjligt av förbundets anställda nyttjar friskvårdsbidraget samt i övrigt deltar i ordnande av hälsofrämjande verksamhet för att upprätthålla arbetsförmågan
- anordna gruppaktiviteter för förbundets anställda
- fungera som remissorgan för förbundets styrdokument och riktlinjer

2.2. Daglig verksamhet

Dagliga verksamhetens syfte och mål är, enl. specialomsorgslagen, att erbjuda meningsfull daglig sysselsättning för de klienter som inte går i skolan eller jobbar på den öppna arbetsmarknaden. Förbundet strävar efter att klientens dagliga verksamhet ska vara anpassad efter varje individs intressen, behov och färdigheter.

2.2.1. Beskrivning

Varje enhet har del i en föreståndare som leder arbetet och är ansvarig för innehållet i verksamheten. Därutöver finns bland arbetstagarna en platsansvarig ställföreträdare för föreståndaren.

Dagliga verksamheten omfattar följande verksamhetsenheter:

- **Gallerian** som fysiskt utgår från Askuddsvägen i Mariehamn men även omfattar **Kometen och Sputnik**, de två senare utgör totalt 365 m², på Askuddsvägen i Mariehamn och **Integrerat arbete** med verksamhet som sker på vanliga arbetsplatser i samhället med regelbundna besök från omsorgsförbundets personal samt **Utegruppen** med inriktning på fastighetsskötsel och skogsarbete.
- **Nova** på Servicegatan i Mariehamn
- **Butik Unik** på Hamngatan i Mariehamn
- **Hildas Hus** vid Navigationsskolegränd i Mariehamn. Verksamheten är specialanpassad för gruppen personer med flerfunktionshinder och arbetar främst med sinnesstimulering.
- **Godby dagcenter** på Kyrkvägen i Godby. Verksamheten vid Godby dagcenter är specialanpassad för personer med autism. Hela huset blir för Godby dagcenter, som kan ta emot nya unga klienter (GDC) då verksamhetslokalen Lunden fasas ut.
- **Lunden** på Kyrkvägen i Godby. Verksamheten är specialanpassad för personer med psykiska tilläggshandikapp. Enheten ersätts delvis med Kattby dagliga verksamhet då en tilläggslokal kommer att hyras i Kattby
- **Kattby** Daglig verksamhet delvis i hemmet vid Åkersvängens gruppboende, utlokaliseras till en del till fristående lokal om 133 m², i närmiljön, samt frigör platser vid Lunden och f.d. Kometen
- **Naturbruksskolans dagliga verksamhet**, om 208 m², delvis ersättande för verksamheten i lokalerna Kometen och Sputnik på Askuddsvägen 28 som upphör.

Lagens förnyade formuleringar för specialomsorg ställer höga krav Ålands omsorgsförbund k.f. och innebär en stor utmaning. Omsorgsförbundet bör säkerställa individens dvs. klientens rätt till självbestämmande och medbestämmande. Varje klient hos omsorgsförbundet bör aktivt erbjudas en möjlighet att påverka sin vardag både i sitt boende och eller sin dagliga verksamhet. Detta gäller alla klienter oberoende deras fysiska eller psykiska begränsningar.

Av de önskemål som förbundet har mottagit från enskilda och även från DUV framgår att varierande utvistelse, riktiga, meningsfulla arbeten i samhället och mera omväxlande och utvecklande innehåll efterfrågas. Detta blev tydligt då den nyaste av enheterna Gallerian startade. Dessa önskemål kommer till övervägande del från de yngre vuxna men även från flera äldre deltagare.

2.2.2. Förändringar

Frågan om lokalernas anpassning och utformning är mycket aktuell. Av nuvarande lokaler är Hildas hus, Nova, Gallerian, Kattby i viss utsträckning och delvis Godby Dagcenter anpassade utifrån klienternas behov och de rådande kraven. Kometen och Butik uniks lokaler är mera problematiska. Kometens och Sputniks lokaler är uppdelad i två våningar där nedre delen, källarlokalen inte går att använda (alls) pga. trappor och för att det inte finns något dagsljus där. Lokalen brister även för att det finns för få toaletter. Butik Uniks nuvarande lokal har ingen handikappanpassad toalett och få toaletter i övrigt.

En del av klienterna hos omsorgsförbundet är i åldern över 61 år. Därmed har det uppdragats ett behov att förbereda en daglig verksamhet där man kan erbjuda aktiviteter och innehåll för den äldre delen av klienterna. Denna verksamhet är under planering och lokal förbereds. Målsättning för placering är i Hammarland i närhet till seniorboende på Åkersvängen. Denna tänkta verksamhet skall ersätta den dagliga verksamheten i hemmet "Kattby" i Åkersvängens boende.

På våren 2017 gav styrelsen ledningsgruppen uppdraget att söka efter lokaler för att kunna utveckla verksamheten och säkerställa kvalitén i lokalfrågan. Kontakter har tagits med privata aktörer, kommuner och även Landskapets fastighetsverk har kontaktats i sökandet av lämpliga lokaler. Det senaste ev. möjliga alternativet för en ny lokal är "Praktikum" gamla skolbyggnaden vid Naturbruksskolan i Jomala. Lokalen och speciellt omgivningen med alla de andra verksamma föreningarna och rörelserna kan komma till att erbjuda utökade samverkansmöjligheter och även direkta aktiviteter vilka efterfrågas idag. Lokalen är 208 kvm i två våningar med hiss och två delvis anpassade- och tre vanliga toaletter. Lokalens utformning, med 14 kontorsrum, är lämplig för många individuella arbetsplatser och det finns även flera större rum för gemensamma aktiviteter. Hyreskostnaderna för dagligverksamhetsenheterna beräknas bibehållna på 2017 års nivå, då aktuell stängning är verkställd.

Arbetspeng

Klienter som har sin sysselsättning inom förbundets dagliga verksamhet erhåller en arbetspeng. Arbetspengen får uppgå till högst EUR 12,- per dag för att inte bli beskattningsbar samt för att inte heller medföra socialskyddsavgifter.

Förslaget inför budget 2018 är att systemet för arbetspeng ses över. Idag bedöms klienternas arbetspeng utifrån vilken arbetsförmåga och stödbehov de har på sin dagliga verksamhet. Detta upplevs föråldrat och etiskt inkorrekt eftersom det utgår från bedömningen från graden av funktionsnedsättning. Förslaget är att det i fortsättningen, från 1.1.2018, finns en arbetspeng för klienter verksamma inom egna dagliga verksamheter 5,80 per dag och en arbetspeng för klienter sysselsatta externt via integrerad arbete 7,20 per dag, där de enskilda arbetsgivarna ofta betalar en mellanskillnad om 4,20 per dag. De lägsta nivåerna är idag 2,20, 3,40 och 4,60 per dag. Kostnadsökningen av detta blir ca EUR 20 000,-/år.

Volymökningen inom daglig verksamhet leder också till att kostnaden för arbetspengen ökar för omsorgsförbundet inkommande år. Dessa ingår i posten "övrige kostnader".

Figur 5. Dagverksamhetens del av kommunandelen.

Jmf budget 2017: Dagliga verksamhetens andel 22 %
Klienttransporter

Sedan augusti 2017 sker de flesta klienttransporter i egen regi. Fyra rutter med rullstolstaxi i Mariehamn förblir kvar som upphandlad t.o.m.31.7.2019. En ny bil för 1 + 8 personer upphandlades och beställdes i början av sommaren för leverans i augusti. En chaufför-handledare anställdes i projektanställning för tiden 14.8.– 31.12.2017.

Det fanns två anledningar till detta, dels en ekonomisk, dels en kvalitativ. Den ekonomiska anledningen, som primärkommunerna flera gånger påpekat, handlar om en hypotes att det torde bli billigare för förbundet att sköta transporter på egen hand. Den totala besparingen är ännu svår att utreda, då det tillkommer kostnader i form av egna fordon, arbetstid, drivmedel etc. Kvalitetsmässigt handlar det om att öka flexibiliteten. Med flexibilitet menas att flexibel körmöjlighet möjliggör klienternas individuella scheman och deltagande i olika aktiviteter på olika enheter.

Volymökning

Prognosen är att antalet klienter kommer att öka med tre personer 2018.

Ytterligare har flera personer inte beretts plats vid yrkesträningsprogrammet, vilket föranleder att de istället fortsatt erhåller service från Ålands omsorgsförbund k.f. i form av daglig verksamhet.

Stödbehovsbedömningar

Den budgeterade kommunala andelen av kostnaden för dagverksamhet är indelad i två delar: en basavgift och en del bestående av bemanningskostnaderna.

Basavgiften består av dagliga verksamhetens andel av förvaltningens nettokostnader (allmän och ekonomi-, social- samt fastighetsförvaltning) samt samtliga verksamhetskostnader förutom bemanningskostnader. Basavgiften för år 2018 har budgeterats till EUR 8 001,88 per klientplats och år (budget 2017: 7 850,67). Basavgiften fördelas på antal personer som erhåller service inom dagverksamheten och debiteras utöver dagavgiften.

Dagavgiften debiteras per hel- eller halvdag: om klientens arbetsdag överskrider tre timmar debiteras hel dagavgift.

Tabell 9. Kategoripriser inom dagliga verksamhet, exklusive basavgift:

Kategori	2017		2018	
	Avgift/kategori	Antal klienter	Avgift/kategori	Antal klienter
1	0,00	0	25,71	22
2	28,11	3	52,57	38
3	47,79	33	86,85	15
4	87,15	36	117,70	8
5	140,56	5	147,99	7
6	168,67	7	171,41	9

Tabell 10. Daglig verksamhet

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	1 642 210	1 586 883	1 651 111	4,0%
Övriga kostnader	414 693	393 000	383 000	-2,5%
Intäkter	65 371	63 100	78 000	23,6%
Kostnader	-2 056 903	-1 979 883	-2 034 111	2,7%
Netto	-1 991 532	-1 916 783	-1 956 111	2,1%
Interna hyror	-239 925	-234 973	-267 285	13,8%
Överf. adm. kostnader	-180 757	-196 642	-219 901	11,8%
Kommunandel	-2 412 214	-2 348 398	-2 443 297	4,0%
Timmar	17 047,0	19 416,0	19 923,0	2,6%
Pris/timme	141,50	120,95	122,64	1,4%
Antal klienter	96	94	99	5,3%
Antal årsverken	32,23	32,51	34,53	6,2%

Nedan följer en figur som visar kostnadsutvecklingen (röd linje) inom daglig verksamhet i förhållande till volymerna (grön stapel) inom densamma.

Figur 6.

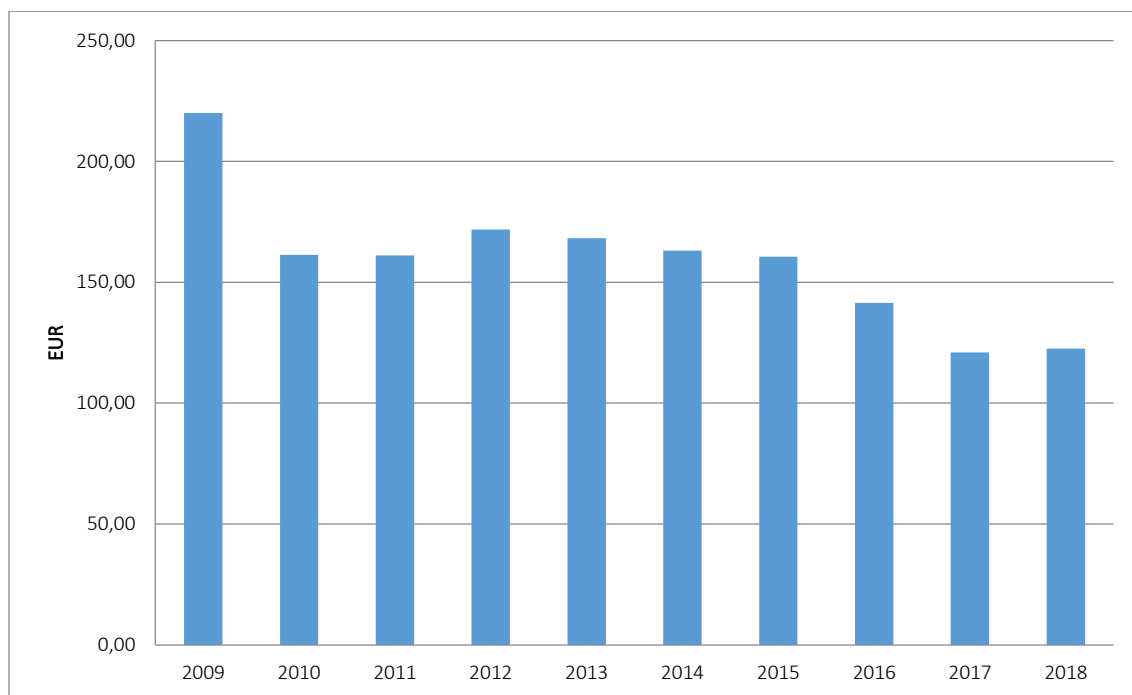

Dagliga verksamhetens kostnad för respektive kommun går att utläsa i nedanstående tabell.

Tabell 11. Budgeterad kommunandel för daglig verksamhet

	BUDGETERAD KOMMUNANDEL			ANTAL DAGAR		
	2017	2018	ökn/minskn	2017	2018	ökn/minskn
BRÄNDÖ	19 846	0	-19 846	251	0	-251
ECKERÖ	89 262	125 945	36 682	1 004	1 004	0
FINSTRÖM	229 666	252 662	22 996	1 908	1 812	-96
FÖGLÖ	11 590	15 992	4 402	133	152	19
GETA	33 797	65 570	31 773	321	627	306
HAMMARLAND	114 777	130 438	15 662	903	970	67
JOMALA	239 296	195 928	-43 368	2 008	2 011	3
KUMLINGE	27 697	37 883	10 186	251	351	100
KÖKAR	0	0	0	0	0	0
LEMLAND	59 449	55 105	-4 343	502	398	-104
LUMPARLAND	0	0	0	0	0	0
MARIEHAMN	1 331 105	1 349 474	18 368	10 479	11 077	598
SALTVIK	99 141	147 170	48 030	1 004	1 004	0
SOTTUNGA	0	0	0	0	0	0
SUND	19 918	29 584	9 666	150	266	116
VÅRDÖ	72 855	37 546	-35 310	502	251	-251
TOTALT	2 348 398	2 443 297	94 898	19 416	19 923	507

Figur 7. Översikt över prisutvecklingen av dagliga verksamhetens dagspris under 10 år

2.3. Boendeservice

Sedan 2017 finns sex kategorier av stödbehov inom gruppboendeservicen. Stödbehovsbedömningar har genomförts med samtliga förbundets klienter. Korttidshemmet är kvar som separat verksamhetsform inom boendeservicen.

Boendeservicens syfte och mål är att skapa en trygg hemmiljö för klienterna, där de kan leva sina liv med samma möjligheter och rättigheter som alla andra. Att det ska vara en miljö där klienterna får möjlighet att utveckla sina färdigheter och sin självständighet.

Varje enhet har del i en föreståndare som leder arbetet och är ansvarig för innehållet i verksamheten. Därutöver finns bland vårdpersonalen en platsansvarig ställföreträdare för föreståndaren.

2.3.1. Gruppboende

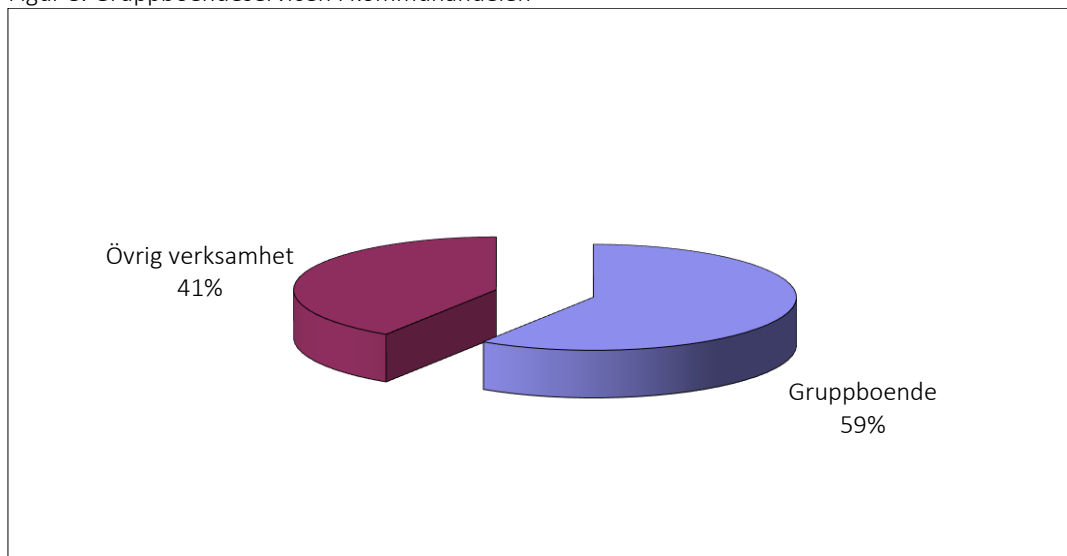
2.3.1.1. Beskrivning

Inom omsorgsförbundets gruppboendeservice finns nio boendeenheter med mellan fem och tretton boendeplatser. Förbundet strävar hela tiden efter att skapa sammansättningar av klienter på boendeenheterna som skapar möjlighet till såväl gott socialt umgänge som fördelaktig pedagogisk miljö. Detta görs i samarbete med klienter och intressebevakare. Innehållet i servicen kan skilja väldigt mycket från enhet till enhet och från klient till klient.

Gruppboendeservicen består 2017 av följande verksamhetsenheter:

- **Blåbärsstigen**, som är uppdelad i två enheter (Rosa och Ljusa villan), med vardera fem platser. De totalt sex platserna i markplan är anpassade för personer med flerfunktionshinder, medan de fyra lägenheterna på övre plan är anpassade för rörligare klienter.
- **Havsgatan**, med sex boendeplatser, som alla är fullständiga lägenheter. Klienterna hyr direkt av extern hyresvärd.
- **Lotsgatan**, med 10 boendeplatser, som alla är fullständiga lägenheter i ett lägenhetshus med gemensam trappuppgång med externa hyresgäster. Fyra av lägenheterna finns en våning under de gemensamma utrymmena och personalutrymmen, medan sex lägenheter finns i samma plan. Klienterna hyr direkt av extern hyresvärd.
- **Köpmansgatan**, med åtta boendeplatser, som alla är fullständiga lägenheter. Klienterna hyr direkt av externa hyresvärd.
- **Maskrosen**, med 10 boendeplatser, som alla är fullständiga lägenheter. Enheten kan vid behov delas i två enheter á fem platser. Klienterna hyr av omsorgsförbundet, som äger fastigheten.
- **Svedgränd**, med fem boendeplatser, som alla är lägenheter med eget badrum och pentry. Klienterna hyr av omsorgsförbundet som äger fastigheten.
- **Södragatan**, som är uppdelad i två enheter (Våning I och II), med vardera sex platser. Samtliga 12 är fullständiga lägenheter. Klienterna hyr direkt av externa hyresvärd.
- **Tistelgränd**, med fem boendeplatser, som alla är lägenheter med eget badrum och pentry. Klienterna hyr av omsorgsförbundet som äger fastigheten.
- **Åkersvängen**, med 13 boendeplatser. Alla lägenheter har eget badrum och fem av dem har också ett pentry. Åkersvängens gruppboende är främst inriktat på förbundets seniora klienter. Enheten kan vid behov delas i två enheter. Klienterna hyr av omsorgsförbundet som äger fastigheten.

Figur 8. Gruppboendeservicen i kommunandelen

Jmf budget 2017: Gruppboendeservicens andel 60 %

Totalt beräknas samtliga 79 gruppboendeplatser under 2018 vara belagda. Inom gruppboendeservicen har under många år funnits en lång kö. Av de 15 personer som finns i kö för gruppboende under ekonomiplanperioden, har flera en eller upprepade gånger, av olika anledningar, tackat nej till erbjuden plats.

Tabell 12. Beviljade men ännu inte förverkligade boendeplatser per 30.08.2017

	2018	2019	2020
I bostadskö	1	7	7

2.3.1.2. Stödbehovsbedömningar

Den budgeterade dygnsavgiften består av två delar: en basavgift som är baserad på antal boendeplatser inom omsorgsförbundet och en del som baseras på det faktiska bedömda stödbehovet.

Basavgiften består av boendeservicens andel av förvaltningens nettokostnader (allmän och ekonomi-, social- samt fastighetsförvaltning) och verksamhetskostnaderna förutom bemanningskostnaderna. Basavgiften för år 2018 inom boendeverksamheten har budgeterats till EUR 11 818,61 per klientplats och helår (budget 2017: EUR 11 577,03).

Den andra delen ligger som grund för indelningen av kategorier och beräknas utgående från det faktiskt bedömda stödbehovet. Denna består i sin helhet av bemanningskostnaderna för boendeverksamheten.

Tabell 13. Kategoripriser inom gruppboendeservicen, exklusive basavgift:

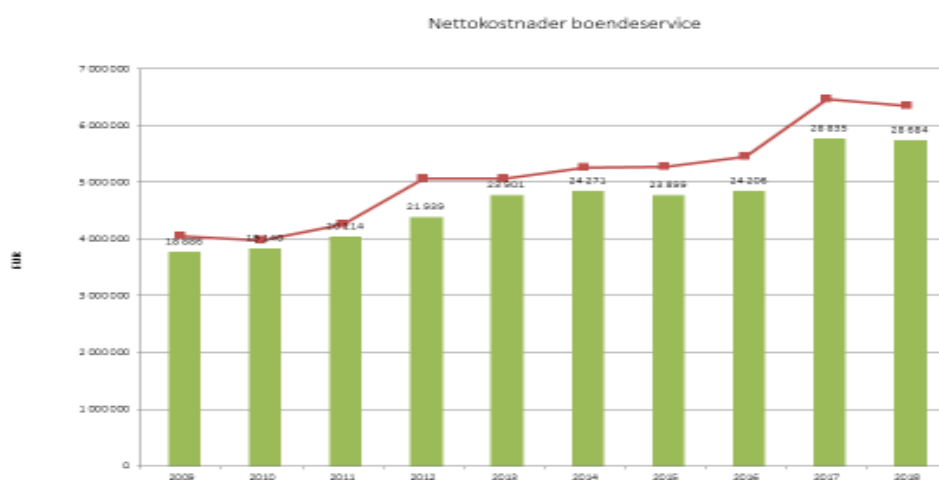
Kategori	2017		2018	
	Avgift/kategori	Antal klienter	Avgift/kategori	Antal klienter
1	21,00	6	72,63	3
2	69,01	5	143,83	42
3	138,03	30	213,92	26
4	243,05	29	318,00	5
5	360,08	4	389,07	1
6	420,10	5	453,92	3

Tabell 14. Gruppboendeservice (År 2016: inklusive korttidshem, effektiverad vård och invidboende)

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	5 367 937	5 548 570	5 403 117	-2,6%
Övriga kostnader	236 012	201 300	202 000	0,3%
Intäkter	191 390	185 000	185 000	0,0%
Kostnader	-5 603 949	-5 749 870	-5 605 117	-2,5%
Netto	-5 412 559	-5 564 870	-5 420 117	-2,6%
Interna hyror	-360 791	-357 017	-353 394	-1,0%
Överf. adm. kostnader	-486 728	-541 268	-575 095	6,2%
Kommunandel	-6 260 078	-6 463 155	-6 348 606	-1,8%
Dygn	27 423	28 835	28 684	-0,5%
Pris/dygn	228,28	224,14	221,33	-1,3%
Antal klienter	78	79	79	0,0%
Antal årsverken	88,96	89,50	90,95	1,6%

Nedan följer en figur som visar kostnadsutvecklingen (röd linje) inom gruppboendeservicen i förhållande till volymen (grön stapel) inom densamma.

Figur 9.

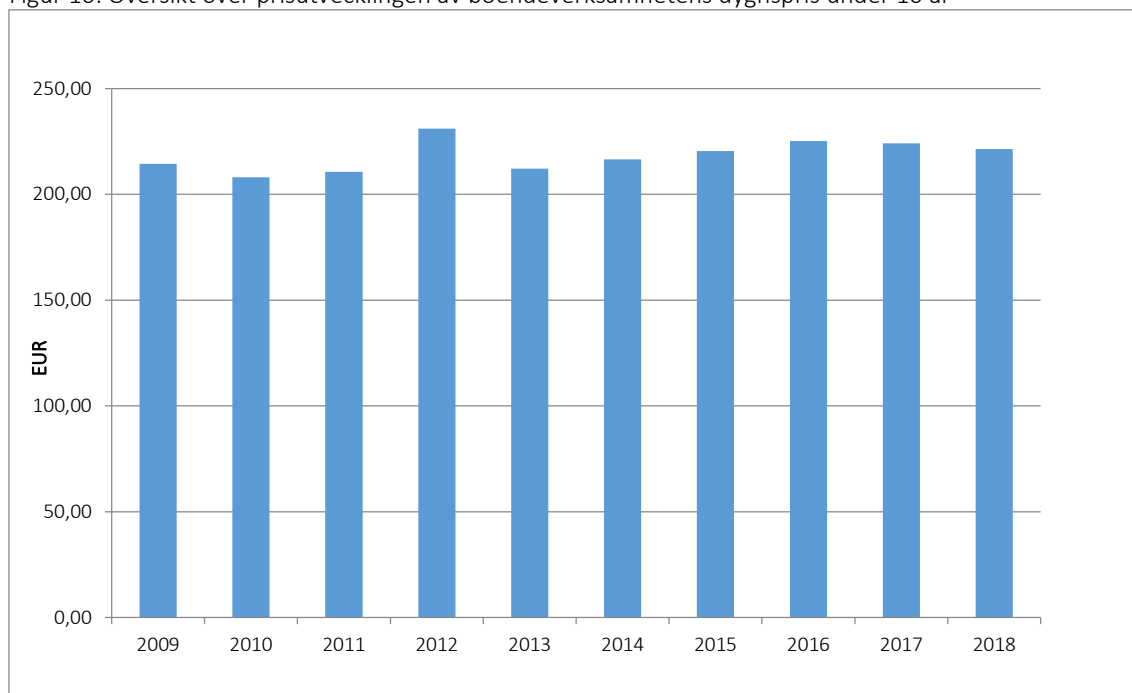

Den totala kostnaden för respektive kommun för gruppboendeservice finns att utläsa i följande tabell.

Tabell 15. Budgeterad kommunandel för gruppboende

	BUDGETERAD KOMMUNANDEL			ANTAL DYGN		
	2017	2018	ökn/minskn	2017	2018	ökn/minskn
BRÄNDÖ	100 293	0	-100 293	365	0	-365
ECKERÖ	324 503	308 030	-16 473	1 460	1 460	0
FINSTRÖM	591 582	731 571	139 989	3 285	3 285	0
FÖGLÖ	164 913	153 830	-11 083	365	365	0
GETA	288 831	128 631	-160 200	1 095	730	-365
HAMMARLAND	327 165	348 314	21 150	1 095	1 309	214
JOMALA	623 816	540 108	-83 707	2 920	2 920	0
KUMLINGE	100 293	89 901	-10 392	365	365	0
KÖKAR	0	0	0	0	0	0
LEMLAND	204 967	184 559	-20 407	730	548	-182
LUMPARLAND	0	0	0	0	0	0
MARIEHAMN	3 155 693	3 388 271	232 578	14 235	15 147	912
SALTVIK	337 646	308 433	-29 214	1 460	1 460	0
SOTTUNGA	0	0	0	0	0	0
SUND	81 203	102 643	21 440	730	730	0
VÅRDÖ	162 252	64 315	-97 936	730	365	-365
TOTALT	6 463 155	6 348 606	-114 549	28 835	28 684	-151

Figur 10. Översikt över prisutvecklingen av boendeverksamhetens dygnspris under 10 år

2.3.2. Korttidshem

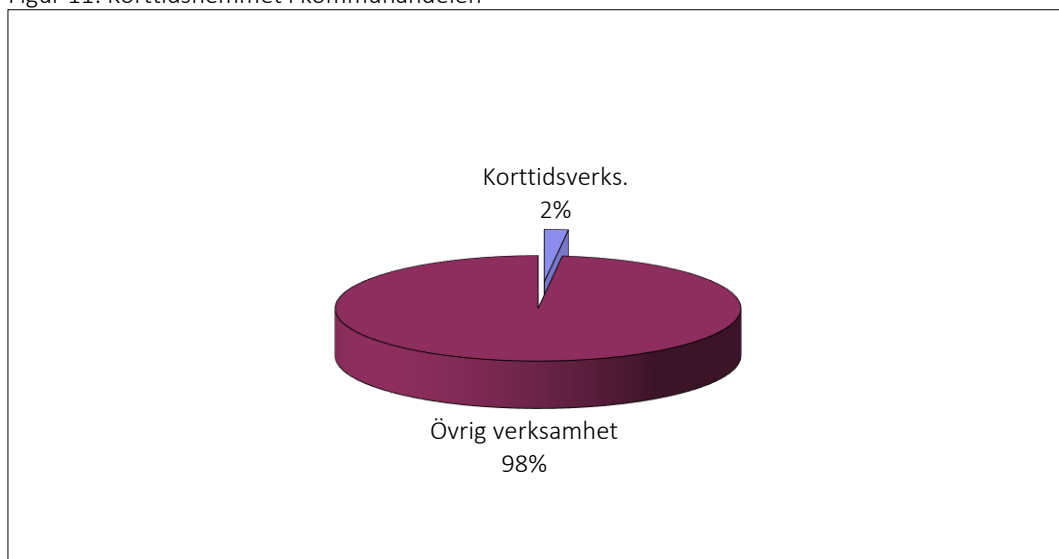
Omsorgsförbundets korttidshem Solkulla har som syfte och mål att skapa möjlighet till avlastning för familjer i behov av det. Klienterna ska ges möjlighet till en trivsamt miljö, där de kan må bra och fortsätta sin utveckling till så självständiga individer som möjligt. Flertalet korttidsklienter anlitar Solkulla som lagstadgad avlastning för sina familjemedlemmar, som är närståendevårdare.

2.3.2.1 Beskrivning

Verksamheten bedrivs i **Solkulla korttidshem**, beläget på Svedgränd i Mariehamn. Enheten har i sin fysiska utformning plats för fyra klienter, med eget sovrum. Där finns också gemensamma utrymmen, såsom kök och umgängesytor samt en inhägnad gård.

Klienterna, totalt 10 personer beräknade för 2018, vistas på Solkulla i olika utsträckning, efter eget och sin familjs behov.

Figur 11. Korttidshemmet i kommunandelen

Jmf budget 2017: Korttidsboendets andel 3 %

2.3.2.2. Förändringar

Delad lokal

Sedan 15 augusti 2016 delar Solkulla byggnad med specialfritidshemmet Galaxen. Både korttids och specialfritids har under senare år haft en dalande efterfrågan och ryms därför båda i samma lokal. För klienterna medför upplägget färre adresser under samma dygn och för hemkommunerna borde samordning av hemtransporterna kunna effektiviseras. Denna samverkan planeras upphöra till 2018, eftersom specialfritidshemsverksamheten behöver större lokal och dessutom beräknas få ny huvudman fr.o.m. 1.1.2019.

Delvis stängt

Solkullas beräknade beläggning för 2018 är 449 dygn, enligt nuvarande efterfrågan, vilket motsvarar att ungefär 1,25 platser per dygn är i användning. Av den anledningen kommer enheten delvis under veckorna att fortsättningsvis hålla stängt, för att koncentrera klienter och personal till färre dagar. Då beräknas även gästerna vid Solkulla ha sällskap då de är på plats och flera medarbetare i kunna arbeta parallellt, vilket även utgör en säkerhetsaspekt. Av denna anledning kommer en arbetsgrupp snarast att tillsättas för att planera den framtida avlastningen.

Debiteringsgrund

Tidigare har dygnsavgiften för korttidshemmet varit densamma som för gruppboendeservice, vilket i praktiken inneburit att korttidshemmet till viss del finansierats av gruppboendeservicen. Det beror på att avlastning har en högre kostnad på grund av något högre personaltäthet för minderåriga barn än genomsnittet inom gruppboendeservicen. Sedan 2017 är dygnsavgiften inom gruppboende baserad på faktiskt behov av personalstöd. Således skall korttidshemmet numera finansieras av egna inkomster. Därmed stiger dygnspriset för korttidshemmet ytterligare 2018. från EUR 317,64 per dygn till EUR 463,62 per dygn. Detta trots besparingar i form av att hålla delvis stängt och att dela lokal med specialfritidshemmet.

Tabell 16. Korttidshemmet (ingår i gruppboendeservice bokslut 2016)

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader		237 487	170 790	-28,1%
Övriga kostnader		8 800	9 000	2,3%
Intäkter		5 500	0	-100,0%
Kostnader	0	-246 287	-179 790	-27,0%
Netto	0	-240 787	-179 790	-25,3%
Interna hyror		-12 491	-7 570	-39,4%
Överf. adm. kostnader		-23 066	-18 024	-21,9%
Kommunandel	0	-276 344	-205 384	-25,7%
Dygn		870,0	443,0	-49,1%
Pris/dygn		317,64	463,62	46,0%
Antal klienter		14	10	-28,6%
Antal årsverken		3,80	2,75	-27,6%

Den totala kostnaden för respektive kommun för korttidshemmet finns att utläsa i nedanstående tabell.

Tabell 17. Budgeterad kommunandel för korttidshem

	BUDG.KOMMUNANDEL			DYGN		
	2017	2018	ökn/minskn	2017	2018	ökn/minskn
BRÄNDÖ	0	0	0	0	0	0
ECKERÖ	47 010	22 254	-24 756	148	48	-100
FINSTRÖM	0	0	0	0	0	0
FÖGLÖ	0	0	0	0	0	0
GETA	0	0	0	0	0	0
HAMMARLAND	53 363	35 699	-17 664	168	77	-91
JOMALA	19 058	13 909	-5 149	60	30	-30
KUMLINGE	0	0	0	0	0	0
KÖKAR	0	0	0	0	0	0
LEMLAND	57 175	27 817	-29 358	180	60	-120
LUMPARLAND	0	0	0	0	0	0
MARIEHAMN	77 503	77 888	385	244	168	-76
SALTVIK	6 353	5 563	-790	20	12	-8
SOTTUNGA	0	0	0	0	0	0
SUND	0	0	0	0	0	0
VÅRDÖ	15 882	22 254	6 372	50	48	-2
TOTALT	276 344	205 384	-70 960	870	443	-427

2.3.3. Boendestöd

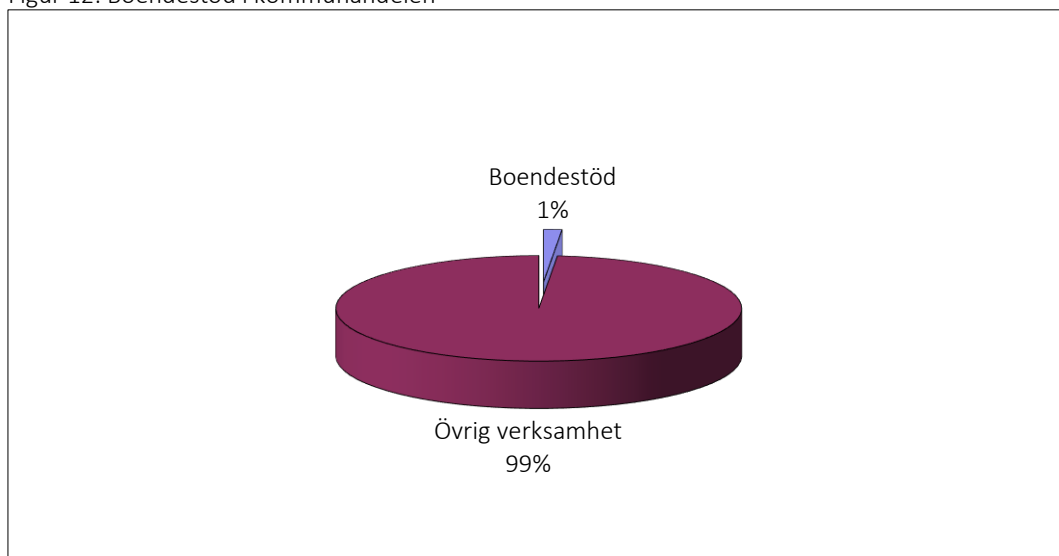
Omsorgsförbundets boendestöd, tidigare kallat lägenhetsboende, har som mål och syfte att stödja klienter till att klara sin vardag i sina egna bostäder. Det kan närmast jämföras med hemtjänst, men med specialomsorgslagen som grund för servicen.

2.3.3.1. Beskrivning

Till skillnad från gruppboendeservice ligger inte klientens bostad i anslutning till personalens utrymmen. Istället har klienten en egen bostad dit personal kommer på besök i den utsträckning som klienten behöver. Samtliga klienter bor inom raden Mariehamn-Godby. Stöd kan erhållas dagar, kvällar och helger, men inte under natten (klockan 21-07). Den ambulerande personalen kommer på besök som planerats i förväg med klienten. Ibland hör också klienten av sig och behöver stöd utöver det som planerats.

Inom boendestöd görs inga stödbehovsbedömningar, eftersom grunden för kommundebitering redan är differentierad genom att klienterna erhåller olika antal besök per månad. Antalen besök är i sin tur baserade på det faktiska stödbehovet för 18 olika personer 2018. Av de 18 klienterna har flera fått ett ökat stödbehov och kommer därför att behöva fler besök.

Figur 12. Boendestöd i kommunandelen

Jmf budget 2017: Boendestödets andel 1 %

2.3.3.2. Förändringar

Samverkan

Omsorgsförbundet har för avsikt att på försök inleda en samverkan mellan boendestöd och gruppboendeservicen, denna samverkan struktureras våren 2018. I många år har den s.k. morgonvården på flera gruppboenden varit svårt att ordna på ett kvalitativt och kostnadseffektivt sätt. Dels kan det på vardagsmorgnar vara svårt för en ensam personal att stödja fem eller fler klienter i deras morgonrutiner, dels är det onödigt dyrt att ta in ytterligare en personal i minst fyra timmar, för att avtalet kräver det, när det faktiska behovet enbart är en till två timmar. Den luckan kan sannolikt, åtminstone till viss del, lösas av boendestödet.

Tabell 18. Boendestöd

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	125 190	141 163	136 508	-3,3%
Övriga kostnader	2 695	7 200	4 200	-41,7%
Intäkter	6 771	9 000	0	-100,0%
Kostnader	-127 885	-148 363	-140 708	-5,2%
Netto	-121 114	-139 363	-140 708	1,0%
Interna hyror	-2 179	-2 294	-2 271	-1,0%
Överf. adm. kostnader	-11 475	-13 428	-14 393	7,2%
Kommunandel	-134 768	-155 085	-157 372	1,5%
Besök	3 987,5	2 985,0	3 488,0	16,9%
Pris/besök	33,80	51,95	45,12	-13,2%
Antal klienter	23	19	18	-5,3%
Antal årsverken	2,30	2,30	2,30	0,0%

Tabell 19. Budgeterad kommunandel för boendestöd

	BUDG.KOMMUNANDEL			BESÖK		
	2017	2018	ökn/minskn	2017	2018	ökn/minskn
BRÄNDÖ	0	0	0	0	0	0
ECKERÖ	0	0	0	0	0	0
FINSTRÖM	0	0	0	0	0	0
FÖGLÖ	4 936	6 768	1 832	95	150	55
GETA	0	0	0	0	0	0
HAMMARLAND	0	0	0	0	0	0
JOMALA	8 313	10 828	2 515	160	240	80
KUMLINGE	2 078	4 061	1 983	40	90	50
KÖKAR	0	0	0	0	0	0
LEMLAND	0	0	0	0	0	0
LUMPARLAND	0	0	0	0	0	0
MARIEHAMN	139 758	135 715	-4 043	2 690	3 008	318
SALTVIK	0	0	0	0	0	0
SOTTUNGA	0	0	0	0	0	0
SUND	0	0	0	0	0	0
VÅRDÖ	0	0	0	0	0	0
TOTALT	155 085	157 372	2 287	2 985,0	3 488,0	503

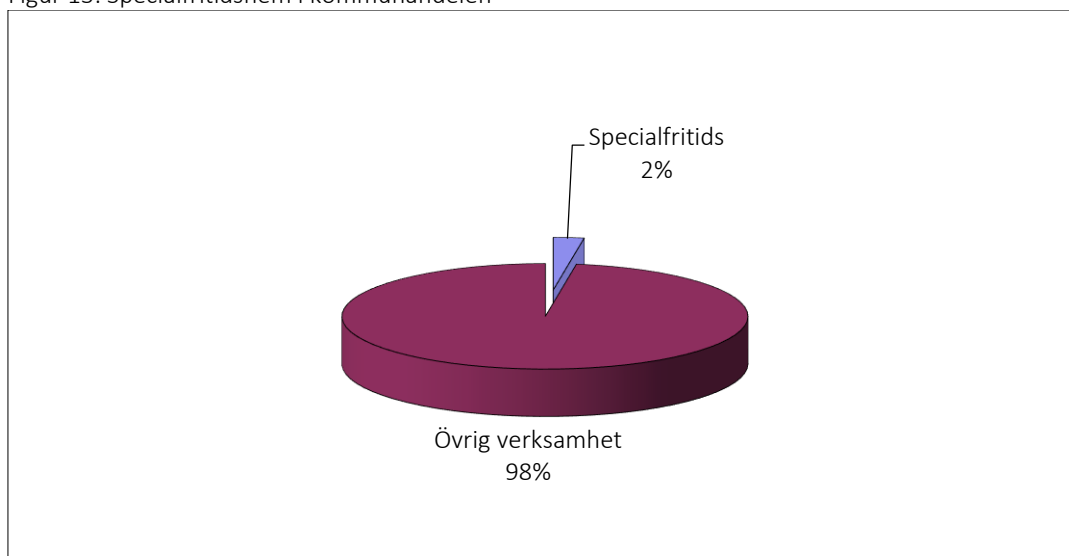
2.4. Specialfritidshemsverksamhet

Specialfritidshemmet Galaxen finns för barn i grundskolans träningsundervisning och studerande som går i yrkesträningsundervisningen, enligt barnomsorgslagen. Antal platser: 15 elever läsåret 2017 – 2018. Höstterminen 2018 beräknas elevantalet sjunka till 13 personer.

2.4.1. Beskrivning

Liksom annan kommunal fritidsverksamhet, har Galaxen öppet på morgonen och eftermiddagen samt på lövdagar. Åldern på klienterna är från 5 till 16 år.

Figur 13. Specialfritidshem i kommunandelen

Jmf budget 2017: Specialfritidshemmets andel 1 %

2.4.2. Förändringar

Huvudmannaskapet

Huvudmannaskapet beräknas övergå till bildningsväsendet fr.o.m. 1.1.2019, på samma sätt som de flesta kommunernas övriga fritidshem. Inte minst för att minska antalet dagliga transporter för barnen.

Volymer

Totalt sett ökar antalet elever för läsåret 2017-2018 till 15, från att läsåret 2016-2017 ha varit 12. Ledargruppen har så sent som 14.8.2017 beviljat de tre senast tillkomna elevernas lagstadgade rätt till specialfritidshem. Följdenligt utökas personalen, enligt de behov de nya eleverna har. Detta samt att flera elever har behov av en egen ständigt närvarande personal, gör att specialfritidshemsverksamhetens kostnader ökar. Till den del specialfritidshemsservice behövs under juli 2018 erbjuds detta via korttidshemmet, till specialfritidshemmets enhetspris. Detta med anledning av att beläggningen vid specialfritidshemmet de två senaste somrarna varit minimal under juli månad.

Lokal

Nuvarande fastighet är för liten för både korttidshemmet och specialfritidshemmet. Kostnaderna för en fristående lokal för specialfritidshemmet fr.o.m. 1.1.2018 finns därför medräknade i budgeten.

Den totala kostnaden för respektive kommun för specialfritidshemsverksamheten går att utläsa av nedanstående tabell.

Tabell 20. Specialfritidshem

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	114 926	108 873	153 681	41,2%
Övriga kostnader	6 218	5 200	3 700	-28,8%
Intäkter	0	0	0	
Kostnader	-121 144	-114 073	-157 381	38,0%
Netto	-121 144	-114 073	-157 381	38,0%
Interna hyror	-15 381	-15 295	-29 649	93,8%
Överf. adm. kostnader	-11 726	-12 835	-23 297	81,5%
Kommunandel	-148 251	-142 203	-210 327	47,9%
Månader	148,0	144,0	168,0	16,7%
Pris/månad	1 001,70	987,52	1 251,95	26,8%
Antal klienter	16	12	15	25,0%
Antal årsverken	2,19	2,29	3,61	57,6%

Tabell 21. Budgeterad kommunandel för specialfritidshemsverksamhet

	BUDG.KOMMUNANDEL			MÅNADER		
	2017	2018	ökn/minskn	2017	2018	ökn/minskn
ECKERÖ	11 850	0	-11 850	12	0	-12
FINSTRÖM	11 850	15 023	3 173	12	12	0
HAMMARLAND	23 701	36 306	12 605	24	29	5
JOMALA	11 850	45 070	33 220	12	36	24
MARIEHAMN	47 401	68 857	21 456	48	55	7
SALTVIK	11 850	15 023	3 173	12	12	0
SUND	11 850	15 023	3 173	12	12	0
VÅRDÖ	11 850	15 023	3 173	12	12	0
TOTALT	142 202	210 327	68 125	144	168	24

2.5. Förmedlade tjänster

Verksamhetsområde:

Förmedlade tjänster från Renatus vård och behandling AB (Sverige), Kårkulla och Salmela i riket samt Stiftelsen Hemmet på Åland.

För 2018 berör de förmedlade tjänsterna 12 personer.

Förmedlade tjänster är en speciell verksamhetsform på det sättet att omsorgsförbundet inte är utförare och oftast heller inte en aktiv part. För klienter, som omsorgsförbundet inte kan ge optimal service, ingår primärkommunen avtal med annan utförare av specialomsorg. I vissa fall, på primärkommunens begäran, är omsorgsförbundet delaktigt i att finna en sådan plats. I de fall då primärkommunen så önskar finns också omsorgsförbundet tillgängligt för uppföljning av den service som ges av annan utförare. Kontakt till berörda instanser upprätthålls och utvecklas för att kunna ge god och kontinuerlig omsorg till de klienter som behöver denna form av service.

Stiftelsen Hemmet har meddelat att de år 2018 bibehåller nuvarande dygnspris.

Kostnaderna för de förmedlade tjänsterna varierar enligt följande:

Renatus SEK 4 100,-/dygn

Kårkulla EUR 88,33 – 196,29/dygn

Salmela EUR 160,70/dygn

Stiftelsen Hemmet EUR 262,50 – 378,04/dygn

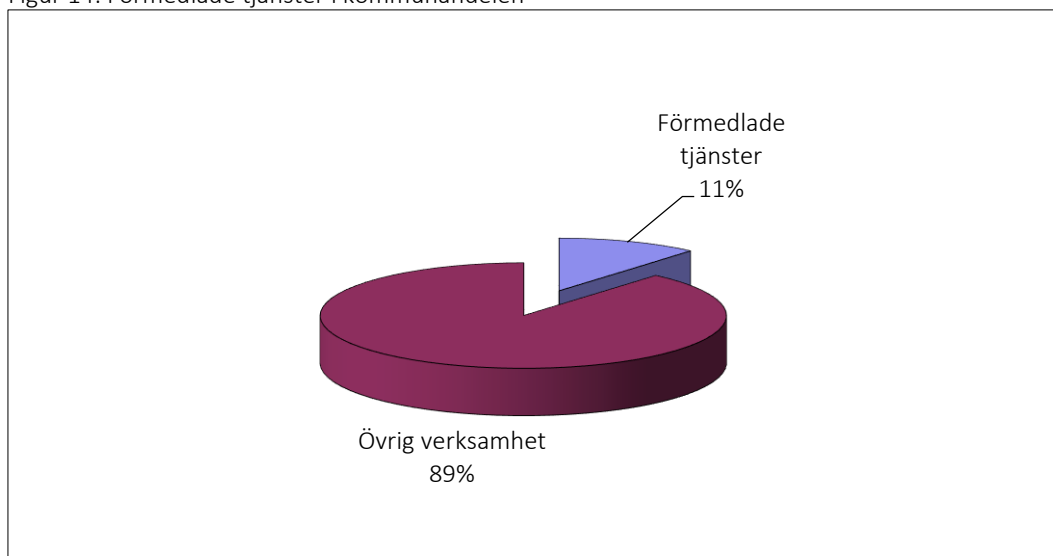
Mål:

- under 2018 göra platsbesök till samtliga instanser

Tabell 22. Budgeterad kommunandel för förmedlade tjänster

	BUDG.KOMMUNANDEL			ökn/ minskn %
	2017	2018	ökn/minskn	
BRÄNDÖ	93 047	93 432	385	0,4 %
ECKERÖ	227 050	227 984	934	0,4 %
GETA	0	162 977	162 977	
HAMMARLAND	277 833	82 620	-195 213	-70,3 %
JOMALA	143 458	141 591	-1 867	-1,3 %
LEMLAND	0	93 432	93 432	
LUMPARLAND	93 047	0	-93 047	-100,0 %
MARIEHAMN	152 860	150 632	-2 228	-1,5 %
SUND	238 803	162 977	-75 826	-31,8 %
VÅRDÖ	93 047	93 432	385	0,4 %
TOTALT	1 319 146	1 209 078	-110 069	-8,3 %

Figur 14. Förmedlade tjänster i kommunandelen

Jmf budget 2017: Förmedlade tjänsternas andel 12 %

3. EKONOMISK ÖVERSIKT

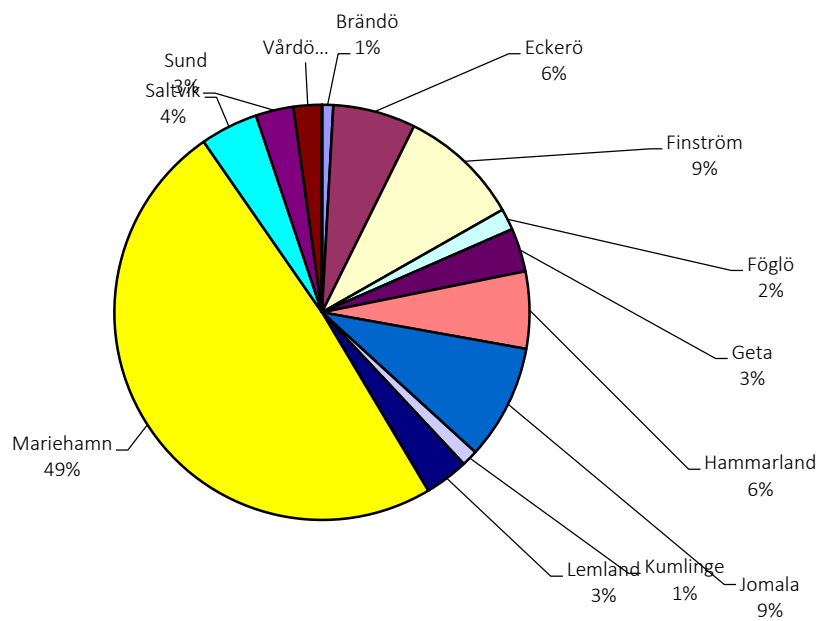
3.1. Budgeterade kommunandelar 2018

Kommunandelen som inkluderar driftsdel och finansieringsdel, omfattande lån och amorteringar uppgår till totalt knappt 10,7 milj. EUR. Den totala kommunandelen sjunker med 1,2 % jämfört med budgeten för år 2017, detta beroende på en minskning av antalet förmedlade tjänster.

Tabell 23. Kommunvis fördelning av finansieringsdel och den totala kommunandelen 2018

	FINANSIERINGSDEL		Förändring i %	TOTAL KOMMUNANDEL		Förändring i %
	2017	2018		2017	2018	
BRÄNDÖ	0	0		214 848	93 432	-56,5%
ECKERÖ	1 725	1 577	-8,6%	705 277	687 091	-2,6%
FINSTRÖM	3 692	3 377	-8,5%	840 945	1 009 860	20,1%
FÖGLÖ	402	368	-8,6%	183 779	177 679	-3,3%
GETA	859	786	-8,5%	325 979	361 865	11,0%
HAMMARLAND	1 593	1 457	-8,5%	803 277	639 171	-20,4%
JOMALA	3 382	3 093	-8,5%	1 053 741	954 863	-9,4%
KUMLINGE	436	399	-8,5%	132 165	134 411	1,7%
KÖKAR	0	0		0	0	
LEMLAND	694	635	-8,5%	323 947	365 162	12,7%
LUMPARLAND	0	0	0,0%	93 878	0	-100,0%
MARIEHAMN	17 665	16 158	-8,5%	4 956 738	5 219 223	5,3%
SALTVIK	1 687	1 543	-8,5%	459 862	480 190	4,4%
SOTTUNGA	0	0	0,0%	0	0	
SUND	797	729	-8,5%	353 402	313 846	-11,2%
VÅRDÖ	468	428	-8,5%	359 123	235 456	-34,4%
TOTALT	33 400	30 550	-8,5%	10 806 962	10 672 250	-1,2%

Figur 15. Fördelning av kommunandelarna 2018

3.2. Resultaträkning

Tabell 24. Resultaträkning budget 2018

	BOKSLUT 2016	BUDGET 2017	BUDGET 2018	För.-% 17-18
VERKSAMHETSINTÄKTER				
Avgiftsintäkter	253 719	250 500	250 000	-0,20
Försäljningsintäkter	3 549	6 100	7 000	14,75
Omsorgsbyrå	69 145	69 230	67 636	-2,30
Hysesintäkter	195 998	238 200	225 600	-5,29
Ersättningar från landskapet	1 364	0	0	
Försäljningsintäkter kommunandelar	8 988 258	9 418 586	9 395 537	-0,24
Försäljningsintäkter förmedlade tjänster	1 421 995	1 319 146	1 209 078	-8,34
Övriga intäkter	5 161	6 000	6 000	0,00
	10 939 189	11 307 762	11 160 851	-1,30
VERKSAMHETSKOSTNADER				
Löner och arvoden	-6 288 498	-6 501 028	-6 477 533	-0,36
Sociala kostnader	-1 649 966	-1 884 895	-1 813 707	-3,78
Material, förnödenheter och varor	-537 468	-498 615	-513 250	2,94
Övriga kostnader	-86 074	-91 500	-128 000	39,89
Köp av tjänster	-460 848	-492 700	-460 500	-6,54
Köp av förmedlade tjänster	-1 396 037	-1 290 404	-1 177 907	-8,72
Hyror	-300 929	-302 900	-329 384	8,74
Understöd	0	-220	-220	0,00
Skatter	-16 009	-16 500	-21 400	29,70
	-10 735 829	-11 078 762	-10 921 900	-1,42
VERKSAMHETSBIDRAG	203 360	229 000	238 950	4,35
FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER				
Ränteintäkter	4 200	0	0	
Räntekostnader	-30 943	-33 400	-30 550	-8,53
Övriga finansieringskostnader	-537	0	0	
	-27 280	-33 400	-30 550	
ÅRSBIDRAG	176 080	195 600	208 400	6,54
AVSKRIVNINGAR				
Avskrivningar enligt plan	-185 060	-205 600	-217 400	5,74
RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT	-8 980	-10 000	-9 000	-10,00
FÖRÄNDRING I AVSKRIVNINGSDIFFERENS				
Ökning av avskrivningsdifferens	-160 883	0	0	
Minskning av avskrivningsdifferens	8 980	10 000	9 000	-10,00
FÖRÄNDRING I RESERVER				
Minskning av reserv	160 883	0	0	
RÄKENSKAPSPER ÖVER-/UNDERSKOTT	0	0	0	

3.3. Finansieringsdel

Tabell 25. Beräknade räntekostnaderna för år 2018 baserar sig på följande lån

Lånegivare	Ursp lån	Upptaget	Lånesaldo per 31.07.2017	Ber. amortering 2018	Ref ränta Marginal	Beräknad ränta	Ber räntekostn
Kommunernas pensionsförsäkring 2002 (Skolstigen+proj anslag)	557 000,00	23.05.2002	139 250,00	27 850,00	12 mån Euribor 0,13 %	0,13 %	200,00
Landskapslån 2003 (Tistelgränd)	446 000,00	13.02.2003	279 937,14	14 704,30	Kons pris index	1,00 %	2 800,00
Landskapslån 2003 (Åkersvången)	446 000,00	13.02.2003	282 870,40	16 675,12	Kons pris index	1,00 %	2 850,00
Landskapslån 2004 (Smedjegränd)	433 000,00		319 950,24	319 950,27	Kons pris index	1,00 %	
Landskapslån 1991 (Blåbärsstigen)	546 610,76	20.12.1991	254 843,85	21 478,00	Kons pris index	1,40 %	3 600,00
Nordea 2010 (Åkersvången)	1 350 000,00		1 046 250,00	45 000,00	3 mån Euribor 0,85 %	0,85 %	9 000,00
PAF lån 2015 (Maskrosen)	900 000,00	11.12.2015	810 000,00	60 000,00	Fast ränta	1,00 %	8 400,00
Nytt lån fastighetsrenoveringar	320 000,00					1,00 %	3 200,00
Övriga räntor							500,00
	4 998 610,76		3 133 101,63	505 657,69			30 550,00

3.4. Planperioden 2018 – 2020

För år 2020 kan, med hänvisning till LL om en kommunalt samordnad socialtjänst (2016:2) 1 § och LL om ändring av 3 § landskapslagen om en kommunalt samordnad socialtjänst (2017:74) inte några siffror uppges eftersom Ålands omsorgsförbund k.f. inte längre finns kvar i nuvarande form.

Tabell 26. Översikt

	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Jmf 17-18	Plan 2019	Plan 2020
Omsorgsbyråverksamhet						
Kostnad	69 145	69 230	67 636	-2,3 %	81 100	0
Besök	469	500	468	-6,4 %	550	
Enhetspris	147,59	138,46	144,52	4,4 %	147,45	
Daglig verksamhet						
Kostnad	2 412 214	2 348 398	2 443 297	4,0 %	2 492 367	0
Dagar	17 047	19 416	19 923	2,6 %	19 923	
Medelpris	141,50	120,95	122,64	1,4 %	125,10	
Gruppboende*						
Kostnad	6 260 079	6 463 155	6 348 606	-1,8 %	6 509 790	0
Dygn	27 423	28 835	28 684	-0,5 %	28 835	
Medelpris	228,28	224,14	221,33	-1,3 %	225,76	
Korttidsboende**						
Kostnad		276 344	205 384	-25,7 %	210 000	0
Dygn		870	443	-49,1 %	500	
Enhetspris		317,64	463,62	46,0 %	420,00	
Boendestöd						
Kostnad	134 768	155 085	157 372	1,5 %	160 800	0
Besök	3 988	2 985	3 488	16,9 %	3 500	
Enhetspris	33,80	51,95	45,12	-13,2 %	45,94	
Specialfritidshem						
Kostnad	148 249	142 203	210 327	47,9 %	0	0
Månad	148,0	144	168	16,7 %		
Enhetspris	1 001,68	987,52	1 251,95	26,8 %		
Förmedlade tjänster						
Kostnad	1 421 995	1 319 146	1 209 078	-8,3 %	1 395 592	0

*) Bokslut 2016: inklusive korttidsboende, effektiverad vård och invidboende

***) Bokslut 2016: korttidsboendet ingår i gruppboende

Tabell 27. Resultaträkning planperioden 2018 – 2020

	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020*
Verksamhetsintäkter	10 939 189	11 307 762	11 160 850	11 113 799	0
Verksamhetskostnader	-10 735 829	-11 078 762	-10 921 900	-10 849 649	0
Verksamhetsbidrag	203 360	229 000	238 950	264 150	0
Ränteintäkter	4 200	0	0	0	0
Räntekostnader	-30 943	-33 400	-30 550	-40 000	0
Övriga finansiella kostnader	-537	0	0	0	0
Årsbidrag	176 080	195 600	208 400	224 150	0
Avskrivningar enligt plan	-185 060	-205 600	-217 400	-233 150	0
Räkenskapsperiodens resultat	-8 980	-10 000	-9 000	-9 000	0
Ökning av avskrivningsdifferens	-160 883	0	0	0	0
Minskning i avskrivningsdifferens	8 980	10 000	9 000	9 000	0
Minskning av reserv	160 883	0	0	0	0
Räkenskapsperiodens över-/underskott	0	0	0	0	0

Tabell 28. Finansieringsanalys planperioden 2018 – 2020

	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020*
Kassaflödet i verksamheten					
Årsbidrag	176 080	195 600	208 400	224 150	0
Investeringar	-763 361	-200 000	-225 000	-315 000	0
Överlåtelseinkomster av bestående aktiva			420 000		
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-587 282	-4 400	403 400	-90 850	0
Förändringar i lånebeståndet	-511 716	-194 192	-177 801	100 000	0
Övriga förändringar av likviditeten	-208 342	150 225	40 000	20 000	
Kassaflödet för finansierings del	-720 057	-43 967	-137 801	120 000	0
Förändring av likvida medel	-1 307 339	-48 367	265 599	29 150	0

3.5. Investeringsdel

Investeringsbehov 2018

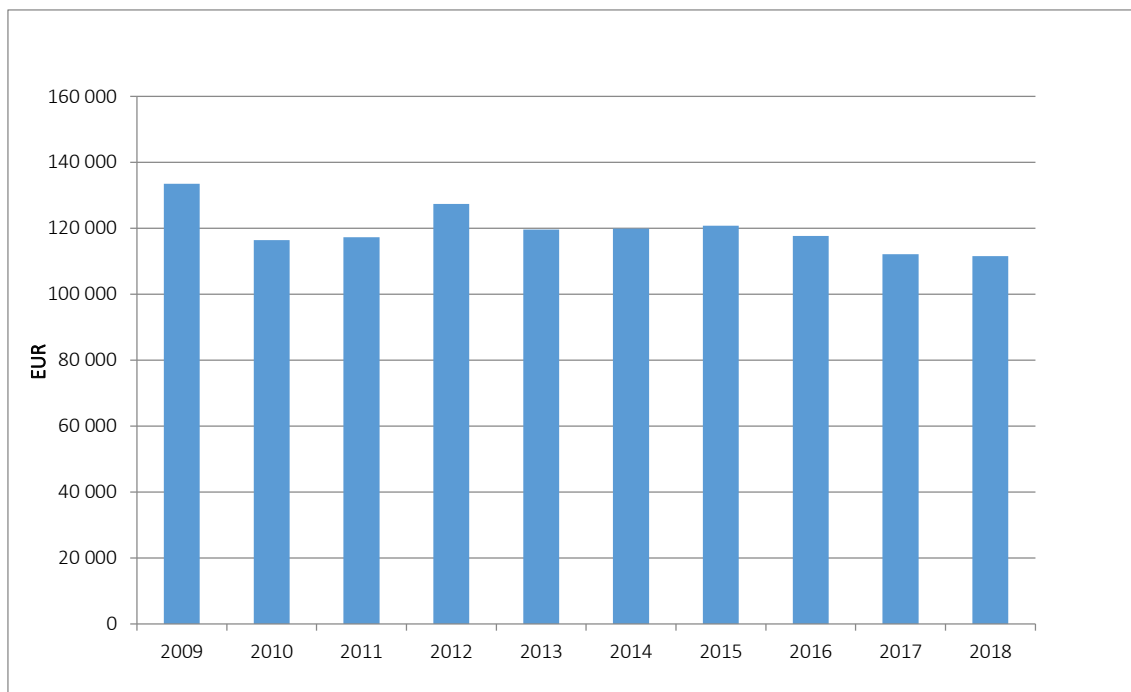
			Beräknad kostnad
Förvaltningen	Dokument-, ärende- och möteshanteringsprogram	20 000,00	20 000,00
Blåbärsstigen	Byte av golvmattor	25 000,00	
	Målning av utsidan	25 000,00	50 000,00
Hildas Hus	Målning av tak	30 000,00	
	Byte av golvmattor	20 000,00	50 000,00
Kyrkvägen, Godby	Dränering + isolering	30 000,00	30 000,00
Svedgränd	Byte av takavvattning	15 000,00	
	Målning av fasad	25 000,00	40 000,00
Tistelgränd	Målning fasad	25 000,00	25 000,00
Projektering takbyte Blåbärsstigen/Svedgränd		10 000,00	10 000,00
			<u>225 000,00</u>

Investeringsbehov 2019

Blåbärsstigen	Takbyten	100 000,00	100 000,00
Kyrkvägen, Godby	Takbyten	40 000,00	40 000,00
Hildas Hus	Målning inomhus	20 000,00	20 000,00
Svedgränd	Takbyte	50 000,00	
	Renovering av badrum	30 000,00	80 000,00
Tistelgränd	Ombyggnad av kök	10 000,00	
	Byte av golv	15 000,00	25 000,00
Åkersvängen	Ombyggnad av kök	40 000,00	
	Målning av staket	10 000,00	50 000,00
			<u>315 000,00</u>

Bilaga 1. Kostnadsutveckling under 10 år för medelklient

(=en som bor hos omsorgsförbundet och arbetar heltid)

Bilaga 2. Förteckning över ordinarie personal

	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
<i>Allmän- och ekonomiförvaltning</i>	7,74	7,75	8
<i>Fastighetservice</i>	1,92	2	1
<i>Socialförvaltning/Omsorgsbyrå</i>	2,79	3,8	4
<i>Daglig verksamhet</i>			
Föreståndare		2,5	2,5
Vårdpersonal*	32,23	30,01	32,03
Totalt daglig verksamhet	32,23	32,51	34,53
<i>Boendeservice</i>			
Föreståndare		6,7	6,7
Vårdpersonal	74,3	82,8	84,25
Effektiverad vård	4,1	0	0
Invidboende	6,46	0	0
Totalt boendeservice	84,86	89,50	90,95
<i>Korttidsboende</i>	4,1	3,8	2,75
<i>Boendestöd</i>	2,3	2,3	2,3
<i>Specialfritidshem</i>	2,19	2,29	3,61
TOTALT	138,13	143,95	147,14

*) ingår vårdare, handledare och en arbetskonsulent

Bilaga 3. Kostnader för specialomsorgservice – jämförelse med omgivande regioner
(enligt FFGE-beslut 22.12.2016, § 12)

Budget 2017	ÅOF	Kärkulla	Norrtälje, Sverige	Uppsala, Sverige
<u>Korttidsboende, barn</u>	317,64 €	251,75 €		
<u>Korttidsboende, extra resurskrävande barn</u>	317,64 €	327,14 €		
<u>Korttidsboende, vuxna/dygn</u>	317,64 €	196,29 €	390,36 €	1-14 dygn
<u>Korttidsboende, vuxna/dygn</u>			323,81 €	15dygn -
<u>Boende</u>				
Nivå 1	21,00 €	65,43 €	47,36 €	
Nivå 2	69,01 €	88,33 €	75,31 €	
Nivå 3	138,03 €	117,77 €	97,78 €	
Nivå 4	243,05 €	196,29 €	199,56 €	
Nivå 5	360,08 €	251,75 €	239,43 €	
Nivå 6	420,10 €	327,14 €		
+ basavgift/klient/år	11 577,03 €			
Genomsnittlig klient	224,14 €	121,60 €		snitt av alla boenden, interna och externa
<u>Daglig verksamhet</u>				
Nivå 1		26,93 €	31,43 €	36,54 €
Nivå 2	28,11 €	45,79 €	52,21 €	56,85 €
Nivå 3	47,79 €	64,09 €	85,22 €	79,28 €
Nivå 4	87,15 €	82,41 €	110,43 €	143,32 €
Nivå 5	140,56 €	123,61 €	142,18 €	201,96 €
Nivå 6	168,67 €	183,14 €		227,21 €
+ basavgift/klient/år	7 850,67 €			
Genomsnittlig klient	120,95 €	77,22 €		124,19 €
Genomsnittlig klient inom boendeservice och daglig verksamhet	345,09 €	198,82 €		439,48 €
<u>Boendestöd</u>				
Nivå 1		26,93 €	per insats	
Nivå 2	51,95 €	50,35 €	per besök	
<u>Specialfritidshem/månad</u>	987,52 €			
<u>Måltider</u>				
Per måltid	4,90 €	4,80 €-4,90 €		
<u>Förmedlade tjänster</u>				
Stiftelsen Hemmet, Åland	262,50 € - 378,04 €			
Salmela, Finland	160,70 €			
Renatus, Sverige	432,45 €			
OBS! Förutsättningar och omständigheter är inte jämförbara pga olika regelverk på Åland, i riket och i Sverige, samt hur beloppen fastställs				

Bilaga 4. Förtydliganden till budget 2018, dagliga verksamheten

Butik Unik, Hamngatan 8, Mariehamn							
Profil: Hantverk och försäljning							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017,	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016	1.9.2010	202	Placeringen bra. Lokalen inte bra	4,38	18		Hyr, 2742,07€/m
2017				4	17	16	Hyr, 2846,12€/m
2018				3,75	17		Hyr, 2846,12€/m

Flera klienter är bara vissa dagar i veckan på Butik Unik.

BUTIK UNIK

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	192 826	196 712	179 512	-8,7%
Övriga kostnader	74 121	63 130	53 111	-15,9%
Intäkter	14 800	11 700	14 500	
Kostnader	266 948	259 842	232 623	-10,5%
Netto	-252 147	-248 142	-218 123	-12,1%

Gallerian/Utgruppen, Askuddsvägen 26, Mariehamn							
Profil: Skog och mark, friluftsrarbete							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018,	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016	1.2.2016	408	Ja	4,65	9		Hyr, 4281,40€/m
2017				6,45	12	12,6	Hyr, 4326,47€/m
2018				6,75	13		Hyr, 4326,47€/m

Sputnik, Askuddsvägen 28, Mariehamn							
Profil: Satellitverksamhet till Gallerian							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016			Ja	1	1		ingår i Kometen
2017				1	1	1	
2018	t.o.m. 31.5.2018			1	1		

Personalen från Sputnik övergår till Naturbruksskolan.

Integrerat arbete, Askuddsvägen 26, Mariehamn							
Profil: Arbete ute på den öppna arbetsmarknaden							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016				1	13		
2017				1	14	18,4	
2018				1	16		

Sysselsättningen utförs på externa arbetsplatser. Förbundets arbetskonsulent har sitt kontor på Gallerian.

UTEGRUPPEN/GALLERIAN/INTEGRERAT

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	310 914	390 658	406 448	4,0%
Övriga kostnader	111 247	89 866	97 723	8,7%
Intäkter	14 041	16 000	19 750	
Kostnader	422 162	480 524	504 171	4,9%
Netto	-408 121	-464 524	-484 421	4,3%

Kometen, Askuddsvägen 28, Mariehamn

Profil: "Legoarbeten"/må bra

Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016	1.6.2008	365	Nej	3,1	13		Hyr, 4111,38€/m
2017				3	11	8,6	Hyr, 4475,24€/m
2018	t.o.m. 31.5.2018			2,5	11		Hyr, 4475,24€/m

Lokalen på Askuddsvägen är inte lämplig då en stor del av ytan är källarlokal som inte kan användas. Lokalen på Askuddsvägen 28 är därför uppsagd per 31.5.2018. Fr.o.m. 1.2.2018 hyrs Naturbruksskolan för bl.a. Kometens verksamhet. Personalen från Kometen övergår till Naturbruksskolan. Stödbehovsbedömningarna av nuvarande klienter på Kometen medför en minskning från 3 till 2,5 helårsverken, en del av klienterna flyttar till Kattby dagliga verksamhet.

Naturbruksskolan, Jomalagårdsväg 17, Jomala

Profil:

Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016							
2017							
2018	1.2.2018	208	Ja	3,5	12		Hyr, 2059,50€/m

Befintlig personal från Kometen och Sputnik övergår till Naturbruksskolan.

KOMETEN

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	151 920	147 701	121 467	-17,8%
Övriga kostnader	50 470	46 408	43 111	-7,1%
Intäkter	8 029	6 900	11 600	
Kostnader	202 390	194 109	164 578	-15,2%
Netto	-194 361	-187 209	-152 978	-18,3%

Godby Dagcenter, Kyrkvägen 11, Godby							
Profil: Personer med autismspektrumstörning							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016		200	Nej	4,3	9		Äger
2017				4	8	9	
2018		350		4	10		

Stödbehovsbedömningarna av nuvarande klienter på Godby Dagcenter medför oförändrad personalvolym.

GODBY DAGCENTER

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	201 845	193 432	189 452	-2,1%
Övriga kostnader	46 302	40 613	38 111	-6,2%
Intäkter	9 333	9 000	9 050	
Kostnader	-248 147	-234 045	-227 563	-2,8%
Netto	-238 814	-225 045	-218 513	-2,9%

Hildas Hus, Navigationsskolegränd 3, Mariehamn							
Profil: Sinnesstimulering för personer med flerfunktionshinder							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017,	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016	2000	447	Ja	5,23	9		Äger
2017				4,78	8	7,4	Äger
2018				5,75	7		Äger

Stödbehovsbedömningar av nuvarande klienter medför en ökning med 0,75 helårsverken.

HILDAS HUS

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	239 475	225 605	257 918	14,3%
Övriga kostnader	56 590	55 226	47 111	-14,7%
Intäkter	6 591	7 300	7 600	
Kostnader	-296 065	-280 831	-305 029	8,6%
Netto	-289 474	-273 531	-297 429	8,7%

Kattby, Hammarland							
Profil: Seniorverksamhet							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017,	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016	2011	del av Åker-svängen	Ja	0,78	9		Äger
2017			Nej, för litet	0,78	8	7,4	Äger
2018		133	Ja	3,28	14		Hyr, 1300€/mån

Befintlig personal (2,0) från Lunden övergår till Kattby. Stödbehovsbedömningarna av planerade klienter till Kattby medför en utökning av personalstyrkan om 0,5 helårsverken.

KATTBY inkl LUNDEN budget 2018

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	31 907	38 033	156 340	311,1%
Övriga kostnader	2 908	6 418	55 722	768,2%
Intäkter	740	800	7 500	
Kostnader	-34 815	-44 451	-212 062	377,1%
Netto	-34 076	-43 651	-204 562	368,6%

Lunden, Kyrkvägen 11, Godby							
Profil: Personer med psykiska tilläggshandikapp							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016		150		2,2	7		Äger
2017		150		2	7	7,8	Äger
2018				0	0		Äger

Personalen övergår till planerad daglig verksamhet i Hammarland.

LUNDEN

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	99 441	97 717		-100,0%
Övriga kostnader	29 938	32 916		-100,0%
Intäkter	5 464	5 300		
Kostnader	129 378	130 633	0	-100,0%
Netto	-123 915	-125 333	0	-100,0%

Nova, Servicegatan 22, Mariehamn							
Profil: Unga vuxna							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017,	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/ägar
2016	15.11.2007	193,5	Ja	3,3	8		Hyr, 2300€/mån
2017			Ja men börjar bli trångt	3	8	7,8	Hyr, 2652€/mån
2018				3	10		Hyr, 2652€/mån

Flera klienter med integrerat arbete har daglig verksamhet någon enstaka dag på Nova, då det inte finns integrerat arbete 5 dagar/vecka på alla arbetsplatser.

NOVA

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	161 751	149 397	139 351	-6,7%
Övriga kostnader	43 117	47 023	45 111	-4,1%
Intäkter	6 372	6 100	8 000	
Kostnader	204 867	196 420	184 462	-6,1%
Netto	-198 495	-190 320	-176 462	-7,3%

Från och med budget 2017 separeras kostnaderna för föreståndarnas från verksamhetspunkterna.

FÖRESTÅNDARE DAGLIG VERKSAMHET inkl. chaufför budget 2018

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader		147 625	200 621	35,9%
Övriga kostnader		11 400	3 000	-73,7%
Intäkter		0	0	
Kostnader	0	-159 025	-203 621	28,0%
Netto	0	-159 025	-203 621	28,0%

I bokslutet för år 2016 fanns Fritids- och semesterverksamheten med 0,2 årsverken i personal samt dagverksamhet in hemmet med 2,09 i årsverken som separata enheter. Dessa verksamheter redovisas inte separat efter 2016.

Bilaga 5. Förtydliganden till budget 2018, gruppboende

Blåbärsstigen							
Profil: Stort behov av basvård							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/ äger
2016	1992	487	10,95	10	10		Äger
2017			11,5	10	10	10	
2018			11,5	10	10		

Stödbehovsbedömningar av klienterna medför en ökning med 0,55 helårsverken.

BLÅBÄRSSTIGEN

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	629 833	714 372	689 565	-3,5%
Övriga kostnader	31 891	30 300	30 100	-0,7%
Intäkter	30 871	31 800	31 800	
Kostnader	-661 725	-744 672	-719 665	-3,4%
Netto	-630 853	-712 872	-687 865	-3,5%

Havsgatan							
Profil: Litet boende och stort personalbehov							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017, budget 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016	1.8.2015	40	6,75	6	6		Hyr, 480€/mån
2017			7,6	6	6	6	Hyr, 484€/mån
2018			7,25	6	6		Hyr, 484€/mån

Havsgatans boende har extern hyresvärd och omsorgsförbundet betalar endast för 40 m²; personalutrymmen och del i de gemensamma utrymmena. Totala ytan på Havsgatan är 280 m². Stödbehovsbedömningar vid Havsgatan utvisar ett minskat personalbehov om 0,35 årsverken.

HAVSGATAN

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	373 254	496 079	472 852	-4,7%
Övriga kostnader	7 251	7 200	7 000	-2,8%
Intäkter	3 958	5 550	5 550	
Kostnader	-380 505	-503 279	-479 852	-4,7%
Netto	-376 546	-497 729	-474 302	-4,7%

Köpmansgatan							
Profil: Unga vuxna							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017, budget 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/äger
2016	1.1.2016	35	7,36*	8	8		Hyr, 1728€/mån
2017			7	8	8	8	Hyr, 1728€/mån
2018			7	8	8		Hyr, 1728€/mån

Köpmansgatan har externa hyresvärd och omsorgsförbundet betalar endast för 35 m² för personalutrymmen och del i de gemensamma utrymmena. Totala ytan på Köpmansgatan är 345 m².

*) inklusive invidboendets personal

KÖPMANSGATAN (inklusive invidboende bokslut 2016)

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	475 659	484 093	414 999	-14,3%
Övriga kostnader	13 088	12 200	11 800	-3,3%
Intäkter	11 054	6 500	6 500	
Kostnader	-488 747	-496 293	-426 799	-14,0%
Netto	-477 693	-489 793	-420 299	-14,2%

Lotsgatan							
Profil: Unga vuxna, fokus på kognitiva funktioner							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/ äger
2016	15.2.2014	50,9	8,33*	10	10		Hyr, 712€/mån
2017			7,5	10	10	10	Hyr, 717€/mån
2018			7,5	10	10		Hyr, 717€/mån

Lotsgatan har extern hyresvärd och omsorgsförbundet betalar endast för 33,6 m² för personalutrymmen samt 17,3 m² som del i de gemensamma utrymmena. Totala ytan på Lotsgatan är 429,7 m².

*) inklusive invidboendets personal

LOTSGATAN (inkl invidboende bokslut 2016)

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	490 263	444 516	440 527	-0,9%
Övriga kostnader	8 091	7 300	7 300	0,0%
Intäkter	9 447	6 550	6 550	
Kostnader	498 354	451 816	447 827	-0,9%
Netto	-488 907	-445 266	-441 277	-0,9%

Maskrosen/Smedjegränd/Lilla Svedgränd							
Profil: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/ äger
2016	1.4.2016	555	9,92	10	8		Äger
2017			11,5	10	10	8	
2018			12,5	10	10		

Personal och boende från Smedjegränd flyttades över till Maskrosen per 1.7.2016.

Stödbehovsbedömningarna utvisar ett ökat personalbehov om 1 helårsverken 2018 då alla Maskrosens platser är belagda. I denna dimensionering ingår två nattpersonal eftersom Maskrosen beräknas vara fullbelagd.

MASKROSEN

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	384 304	637 049	704 325	10,6%
Övriga kostnader	20 772	25 400	25 300	-0,4%
Intäkter	13 114	23 500	23 500	
Kostnader	405 076	662 449	729 625	10,1%
Netto	-391 962	-638 949	-706 125	10,5%

SMEDJEGRÄND

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	140 816			
Övriga kostnader	4 464			
Intäkter	5 548	0	0	
Kostnader	145 280	0	0	
Netto	-139 732	0	0	

Svedgränd							
Profil: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017, budget 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/ äger
2016	1984, renov. 2003	292	6	5	5		Äger
2017			7	5	5	5	
2018			6,5	5	5		

Stödbehovsbedömningarna utvisar med nuvarande klienter ett minskat behov av personal med 0,5 helårsverken.

SVEDGRÄND

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	361 173	437 474	371 808	-15,0%
Övriga kostnader	18 253	17 300	17 300	0,0%
Intäkter	15 739	16 500	16 500	
Kostnader	379 426	454 774	389 108	-14,4%
Netto	-363 686	-438 274	-372 608	-15,0%

Södragatan							
Profil: Unga vuxna, vån 1: även med rörelsehinder							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/ äger
2016	1.10.2015	94	12,1	12	12		Hyr, 2491€/mån
2017			12,5	12	12	12	Hyr, 2491€/mån
2018			12,5	12	12		Hyr, 2491€/mån

Södragatan har extern hyresvärd och omsorgsförbundet betalar endast för 94 m² för personalutrymmen och del i de gemensamma utrymmena. Totala ytan på Södragatan är 603,5 m².

SÖDRAGATAN

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	800 541	786 450	734 531	-6,6%
Övriga kostnader	31 838	25 200	25 000	-0,8%
Intäkter	27 894	27 500	27 500	
Kostnader	832 380	811 650	759 531	-6,4%
Netto	-804 486	-784 150	-732 031	-6,6%

Tistelgränd							
Profil: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017,	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/ägar
2016	2003	274	6,25	5	5		Äger
2017			5,75	5	5	5	
2018			5,75	5	5		

TISTELGRÄND

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	391 649	380 199	376 346	-1,0%
Övriga kostnader	18 874	19 200	18 800	-2,1%
Intäkter	16 938	17 500	17 500	
Kostnader	410 523	399 399	395 146	-1,1%
Netto	-393 585	-381 899	-377 646	-1,1%

Åkersvängen							
Profil: Seniorboende							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Personal bokslut '16, budget 2017,	Antal platser	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017	Hyr/ äger
2016	gamla 2003, nya 2011	278+	12,3	13	13		Äger
2017			12,45	13	13	12	
2018			13,75	13	13		

Stödbehovsbedömningarna utvisar med nuvarande klienter ett utökad personalbehov om 1,3 helårsverken. I detta ingår två nattpersonal.

ÅKERSVÄNGEN

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader	660 774	754 658	789 500	4,6%
Övriga kostnader	54 784	49 400	47 400	-4,0%
Intäkter	49 578	49 600	49 600	
Kostnader	715 558	804 058	836 900	4,1%
Netto	-665 980	-754 458	-787 300	4,4%

Från och med budget 2017 separeras kostnaderna för föreståndarna från verksamhetspunkterna.

FÖRESTÅNDARE BOENDEVERKSAMHETEN

	BOKSLUT 16	BUDGET 17	BUDGET 18	JMF 17-18
Pers. kostnader		413 680	408 665	-1,2%
Övriga kostnader		7 800	12 000	53,8%
Intäkter		0	0	
Kostnader	0	-421 480	-420 665	-0,2%
Netto	0	-421 480	-420 665	-0,2%

Bilaga 6. Förtydliganden till budget 2018, korttidshem

Korttidshemmet Solkulla, Svedgränd 1, Mariehamn							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut'16 budget'17 30.8.2017	Hyr/äger
2016	1.8.2015	210	Ja	4,1	4	13	Äger
2017	15.8.2016 aug 2017	90 60	Ja	3,8	4	14	Äger
2018	1.1.2018	60	Ja	2,75	4	10	Äger

När specialfritidshemmet, sannolikt flyttar ut från Svedgränd 1.1.2018 kommer resterande 140 m² att användas för daglig verksamhet. Den budgeterade personalminskningen beror på att antalet beställda avlastningsdygn minskat.

Kostnadstabell för korttidshemmet finns under kapitel 2.3.2. på sidan 30.

Bilaga 7. Förtydliganden till budget 2018, boendestöd

Boendestöd			
Budgetår	Personal bokslut '16 budget 2017 budget 2018	Antal klienter bokslut 2016/ budget 2017/ budget 2018	Klienter per 30.8.2017
2016	2,3	23	
2017	2,3	19	19
2018	2,3	18	

Kostnadstabell för boendestöd finns under kapitel 2.3.3. på sidan 33.

Bilaga 8. Förtydliganden till budget 2018, specialfritidshem

Specialfritidshemmet Galaxen							
Budgetår	Togs i bruk	Lokalens yta m ²	Lämplig lokal för verksamheten	Personal bokslut '16, budget 2017, 2018	Antal platser	Antal klienter bokslut'16 budget'17 30.8.2017	Hyr/äger
2016	1.3.2016	190 (120+70)	Nej	2,19	19	16	Hyr, 1310€/mån
2017	15.8.2016 aug 2017	120 150	Ja men blev 2017 för liten	2,29	12 15	12	Äger
2018	1.1.2018	160	Ja	3,61	16	16	Hyr, 1760€/mån

Då flera elever sökte sig till specialfritidshemmet 2017 blev lokalen på Svedgränd för liten. Ny lokal, för 15 elever, med tillträde så snart som möjligt söks. Den budgeterade personalökningen beror på att antalet klienter ökat med 25 % jämfört med år 2017.

Kostnadstabell för specialfritidshemmet finns under kapitel 2.4. på sidan 36.

Bilaga 9. Fristående daglig verksamhet i Hammarland

Från Åkersvängens boende åker nu varje vardag sju klienter till sina dagliga verksamheter. Transporten avgår ca kl. 08:00 och klienterna är hemma igen vid 16.00-tiden. Två av klienterna stannar på **Kometens** enhet i Mariehamn och fyra klienter fortsätter till **Lunden** och en klient till **Godby dagcenter (GDC)** i Godby.

Lunden: När Lunden, som fristående enhet avvecklas kommer de fem klienter som nu åker från Åkersvängen att få daglig verksamhet i **Kattby** i Hammarland. Kvarstående 2,4 klienter på Lunden inkluderas i GDC:s ordinarie verksamhet, som omfattar hela huset, dit även nya unga klienter tas emot.

Kometen: De två klienterna från Åkersvängen som får dagliga verksamhet på Kometen har redan nu kortare dagar på sin dagliga verksamhet pga. nedsatt ork. Kometens lokal är en av de lokaler som är uppsagd pga. bristande funktionalitet och anpassning. Ersättande lokal kommer att vara gamla Naturbruksskolan, där målgruppen är för personer i behov av fysisk aktivitet.

Kattby: Kattby är delvis daglig verksamhet i hemmet på Åkersvängens boende. Genom ovan beskrivna förändringar blir fortsättningen av den verksamhetsformen i sin nuvarande form inte möjlig. Antalet klienter i behov av daglig verksamhet är de sju klienterna som nämns ovan och enstaka hemmaboende i Hammarland, som dagligen kommer till Åkersvängen för daglig verksamhet. Utöver dessa finns det även 3-4 klienter i daglig verksamhet hemma på Åkersvängens boende.

För att kunna erbjuda daglig verksamhet utifrån var och ens dagsform för klienter bosatta på Åkersvängen behöver ÅOF en fristående lokal i Hammarland. Styrelsen har sett lokalen som planeras för detta ändamål. Lokalen är på promenadavstånd från boendet. Profil för denna enhet är Daglig verksamhet och träfflokal för klienter i mogen ålder.

Persontransporter: Planen innebär att ordinarie körning från Åkersvängen via Mariehamn till Godby läggs ner. Dock kommer det fortfarande att finnas behov av lokala korta transporter vid dåligt väder och halka. Löpande driftskostnader för lokal och klienttransporter då ersättande lokaler är i bruk:

Hyra	2017	2018	Yta m2	transport
Kometen	- 4 475,24 €	0	- 365	- 44 km/d (Åkersv. – Askuddsv. t/r)
Kattby lokal	0	+ 1 300 €	+ 133	0 km/dag
Naturbruksskolan	0	+ 2 059,50 €	+ 208	+ 20 km/d (Askuddsv. – Jomala t/ r)
Netto:		- 1 115,74 €	- 24	- 24 km/d

Bilaga 10. Reviderat system för stödbehovsbedömningar

Som nämns i texten inne i budgetdokumentet har systemet för stödbehovsbedömningar reviderats inför budgetåret 2018.

- Det har skett en förflyttning av personaltilldelningen från grundvård och psykomotorisk oro till social interaktion och ADL-färdigheter inom boendeservice och till pedagogisk arbetsmetod inom dagliga verksamheten. Anledningen är att det kunnat konstateras att vissa enheter inte haft tillräckliga personalresurser medan andra haft lite i överkant under detta första år med förverkligade stödbehovsbedömningar. Det innebär att vissa klienter har hamnat i lägre kategori, medan andra har hamnat i en högre kategori.
- En annan förändring är att de antal personaltimmar som en klient inom en kategori tilldelas i år inte är baserat på medeltalet i tidsintervallet, utan på de faktiska antal timmar en snittklient inom den kategorin behöver (se figur B nedan).
- Samtidigt har spannen för hur många personaltimmar som ingår i varje kategori förändrats, så att spannen är lika stora. I boende innebär det att spannet inom varje kategori är 14 timmar och i dagverksamheten sex timmar (se figur A nedan).

Summan av de totala antalet personaltimmar som behövs inom både boende och dagverksamhet, och därmed också den totala kommunandelen för de båda verksamhetsformerna, har inte förändrats på grund av dessa revideringar (se figur C nedan). Det faktum att behovet av personal ändå har ökat från år 2017 till år 2018 beror istället på att det tillkommit klienter samt att nya stödbehovsbedömningar har genomförts.

Figur A. Baserat på hur många timmar personalstöd en klient behöver per vecka, placeras hen inom en kategori enligt nedanstående.

Kategori	Gruppboende		Dagverksamhet	
	2017	2018	2017	2018
1	0-7 timmar	0-13,9 timmar	0-3 timmar	0-5,9 timmar
2	8-15 timmar	14-27,9 timmar	4-6 timmar	6-11,9 timmar
3	16-30 timmar	28-41,9 timmar	7-10 timmar	12-17,9 timmar
4	31-50 timmar	42-55,9 timmar	11-20 timmar	18-23,9 timmar
5	51-69 timmar	56-69,9 timmar	21-29 timmar	24-29,9 timmar
6	70 timmar	70 timmar	30 timmar	30 timmar

Figur B. För att komma fram till ett pris per kategori (den rörliga delen) behöver man fastställa hur många timmar personalstöd en snittklient inom den kategorin "ger" sin enhet. Det har gjorts enligt nedanstående.

Kategori	Gruppboende		Dagverksamhet	
	2017	2018	2017	2018
1	3,5 timmar	11,2 timmar	1,5 timmar	4,5 timmar
2	11,5 timmar	22,24 timmar	5 timmar	8,84 timmar
3	23 timmar	33,16 timmar	8,5 timmar	14,76 timmar
4	40,5 timmar	49,28 timmar	15,5 timmar	20,74 timmar
5	60 timmar	60 timmar	25 timmar	25,9 timmar
6	70 timmar	70 timmar	30 timmar	30 timmar

Dock är det så att exempelvis en klient inom kategori 2 i gruppboende som har ett bedömt stödbehov på 14,5 timmar "ger" just 14,5 timmar personalresurs till sin enhet. Snittklienten inom kategorin används enbart för att få ett pris.

Figur C. Nämnda revideringar har inte inneburit ett större personalbehov eller därmed heller en större total kommunandel, vilket går att utläsa av nedanstående figur där antalet klienter¹ inom varje kategori multipliceras med det antal timmar som ligger till grund för den rörliga delen av dygns- respektive dagspris.

Kategori	Gruppboende		Dagverksamhet	
	2017	2018	2017	2018
1	4 x 3,5 = 14	3 x 11,2 = 33,6	7 x 1,5 = 10,5	13 x 4,5 = 58,5
2	14 x 11,5 = 161	42 x 22,24 = 933,1	14 x 5 = 70	29 x 8,84 = 256,36
3	32 x 23 = 736	25 x 33,16 = 829,1	20 x 8,5 = 170	15 x 14,76 = 221,4
4	22 x 40,5 = 891	5 x 49,28 = 246,4	15 x 15,5 = 232,5	6 x 20,74 = 124,44
5	5 x 60 = 300	1 x 60 = 60	11 x 25 = 275	6 x 25,9 = 155,4
6	2 x 70 = 140	2 x 70 = 140	10 x 30 = 300	8 x 30 = 240
Summa i timmar:	2 242 timmar	2 242,2 timmar	1 058 timmar	1 056,1

¹ Anledningen till antalet klienter inom varje kategori inte stämmer med budgetdokumenten för år 2017 och 2018, är att inför 2017 års budget var ungefär hälften av alla bedömningar inte genomförda utan uppskattade. Siffrorna för 2017 i figur C är baserade på de senare genomförda faktiska bedömningarna. För att jämföra det totala antalet personaltimmar före och efter bedömning, behöver siffrorna för 2018 vara baserade på samma klienter som 2017.